

jaarverslag • VREG 2002

wired

inhoudstabel • VREG

- **voorwoord** pagina 2 tot 5

- **hoofdstuk 1: voorstelling VREG**
 - personeelszaken pagina 7 tot 9
 - regelgevend kader pagina 10 tot 19

- **hoofdstuk 2: wat heeft de VREG gepresteerd?**
 - netbeheer pagina 21 tot 31
 - leveringsvergunningen pagina 32 tot 39
 - marktordening pagina 40 tot 43
 - openbaardienstverplichtingen pagina 44 tot 47

- **hoofdstuk 3: financieel verslag** pagina 50 tot 51

- **hoofdstuk 4: marktgegevens**
 - elektriciteitsmarkt pagina 53 tot 62
 - aardgasmarkt pagina 63 tot 74
 - resultaten pagina 74 tot 87

voorwoord • jaarverslag VREG

Voorwoord

Voor u ligt het eerste jaarverslag van de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG).

Hoewel de VREG sinds 1 december 2001 operationeel is, was er te weinig materiaal om een zinvol jaarverslag 2001 op te stellen. Het jaar 2002 is dan ook het eigenlijke startjaar.

De Vlaamse regering heeft deze Vlaamse openbare instelling opgericht om het liberaliseringsproces te begeleiden. Zij legde daarenboven een vrij strikte kalender op met als einddatum 1 juli 2003, de dag waarop alle Vlaamse elektriciteits- en aardgasklanten vrij hun leverancier moeten kunnen kiezen.

- **Een belangrijk deel van de aandacht en energie in het eerste werkingsjaar ging naar het opzetten en de uitbouw van de nieuwe organisatie.**

In de eerste plaats was het aantrekken van geschikte mensen een moeilijke, maar achteraf beschouwd, erg voldoende taak.

De evolutie van ongeschreven regels over intern overleg, beslissingsprocedures en werkafspraken naar geschreven reglementen, gaf aan hoe goed een team kan zijn als de wil er is en iedereen aan dezelfde koord en in dezelfde richting trekt.

Het enthousiasme en de gedrevenheid waarmee deze groeiende ploeg zijn taken aanpakte, werkten aanstekelijk en werden het handelsmerk van de VREG.

De nodige werkmiddelen werden aangeschaft, met als belangrijkste het meubilair en de IT-infrastructuur. Vrij snel werd de behoefte gevoeld en de beslissing genomen om een informatiebeheerssysteem in te voeren.

Er werd een aantal noodzakelijke ondersteunende taken, zoals personeelsbeheer en boekhouding uitbesteed. Bij de Algemene administratieve diensten van Leefmilieu en Infrastructuur werd de bereidheid gevonden om ons hierin te ondersteunen. Er werd leergeld betaald, gezien de ondersteuning door deze diensten aan een Vlaamse openbare instelling nieuw was en de nodige corrigerende acties uitgevoerd dienden te worden. Uiteindelijk werd deze relatie vastgelegd in een samenwerkingsprotocol.

- **In het eerste werkingsjaar werden onder hoge tijdsdruk de nodige acties ondernomen om de vastgelegde openingskalender te kunnen realiseren.**

Het jaar begon op een belangrijk ogenblik met de vrijmaking van de klanten met een verbruik groter dan 1 GWh, waarbij 2.600 aansluitpunten betrokken waren en eindigde met de vrijmaking op 1 januari 2003 van de elektriciteitsklanten met een vermogen groter dan 56 kVA, ongeveer 33.000 klanten, en de aardgasklanten met een verbruik van meer dan 1 miljoen m³ (n), ongeveer 300 klanten.

De scheiding tussen de netbeheerders en de leveranciers moest met de nodige prioriteit behandeld worden, daarom werden voor het afleveren van vergunningen aan leveranciers en de aanduiding van netbeheerders voor de elektriciteitsmarkt belangrijke inspanningen geleverd.

De Vlaamse regering vroeg het advies van de VREG bij diverse uitvoeringsbesluiten van het Elektriciteitsdecreet en het Aardgasdecreet.

De VREG nam een aantal beslissingen die aan de nieuwe marktpartijen houvast moesten geven, hetzij door verfijning van interpretaties van de decreten en uitvoeringsbesluiten, hetzij door verduidelijking over bepaalde aspecten van marktforming.

Naast het opstellen van de Technische reglementen voor de distributie van elektriciteit en aardgas, werkte de VREG het beheerssysteem van de groenestroomcertificaten uit, waardoor het uitreiken en verhandelen ervan mogelijk gemaakt werd.

- **De VREG realiseerde haar opdrachten via een open communicatie met de Vlaamse overheid, de markspelers en de gebruikers.**

Het uitgangspunt van de VREG is om midden in de markt te staan en in nauw overleg met de marktpartijen haar opdrachten uit te voeren.

Bij het opstellen van de Technische reglementen, het nemen van beslissingen en het formuleren van interpretaties werd voortdurend overleg gepleegd met de netbeheerders en de leveranciers. De VREG bouwde contacten op met organisaties die de klanten op de vrije elektriciteits- en aardgasmarkt vertegenwoordigen, zoals beroepsfederaties, organisaties van lokale overheden, sociale organisaties en consumentenorganisaties. Ook met andere geledingen van de Vlaamse overheid, de federale overheid, de lokale overheden en instellingen zoals de SERV en de MiNa-Raad, milieuorganisaties, enz. werden vruchtbare relaties gelegd.

Alhoewel het oorspronkelijk niet tot haar takenpakket behoorde, heeft de VREG de nodige zorg besteed aan communicatiemiddelen.

Er werd met een beperkt budget een communicatiecampagne aanbesteed en aan een professioneel communicatiebureau toegewezen. De bedoeling van de campagne was om tussen het commerciële geweld in de media een objectieve referentie te zijn, de verbruikers te informeren en de rol van de VREG toe te lichten.

In deze communicatiestrategie paste ook de website van de VREG. Er werd en wordt veel aandacht besteed aan deze vorm van communicatie. Uit heel wat reacties blijkt dat de site een referentie geworden is voor iedereen die iets met de liberalisering in en buiten Vlaanderen te maken heeft.

- **De VREG nam initiatieven om de marktwerking te bevorderen en hield voeling met de markt.**

In een driemaandelijks rapport legde de VREG de evoluties op de Vlaamse markt voor. Met deze rapporten werd naast het louter cijfermatige ook veel aandacht besteed aan de brede context waarin deze markt zich ontwikkelde.

Op de website werd een Bedrijvenforum aangeboden aan KMO's die op 1 januari 2003 vrij werden om aan de leveranciers te laten weten dat zij openstonden voor offertes.

Het jaar 2002 was een startjaar, het was ook het jaar waarin gebouwd werd aan stevige funderingen voor de toekomst en het was ook het jaar van de generale repetitie voor het volgende jaar.

Het jaar 2003 is echter geen eindpunt, integendeel, het is het beginpunt van de geliberaliseerde Vlaamse elektriciteits- en aardgasmarkt.

De VREG heeft haar plaats ingenomen en zal de waakhond blijven, de begeleider zijn, en de scheidsrechter worden.

hoofdstuk 1 • Voorstelling VREG

Personeel

Aanwervingen

De voorzitter werd aangeworven door de Vlaamse regering op 1 december 2001, waardoor de VREG operationeel werd.

Jobpunt Vlaanderen heeft voor de VREG de aanwervingen begeleid.

De aanwervingen gebeurden in fasen.

In de EERSTE CAMPAGNE werden de beheerders voor de Elektriciteitsmarkt aangetrokken. Jobpunt Vlaanderen deed hiervoor een beroep op het selectiebureau De Witte & Morel. Via deze campagne die in 2001 gestart was, werden Ludo Deckers, Thierry Van Craenenbroeck en Dirk Van Evercooren als respectievelijk juridisch, technisch en sociaal-economisch beheerder aangeworven.

De aanwerving van de technisch en sociaal-economisch beheerder voor de Gasmarkt werd eerst uitgesteld en nadien definitief afgevoerd omwille van efficiëntie en eenvoud in besluitvorming.

De oorspronkelijk bedoelde gescheiden aanpak voor de elektriciteits- en gasmarkt voor de technische en sociaal-economische toezichthouders werd verlaten en omgezet in een integratie van de beide disciplines in een technisch en een sociaal-economisch team.

De TWEEDE CAMPAGNE had tot doel

- de juridische, technische en sociaal-economische toezichthouders voor de elektriciteits- en gasmarkt en
- een kantoorcoördinator aan te werven.

Ook hiervoor deed Jobpunt Vlaanderen een beroep op De Witte & Morel. Er werden twee juridische, drie sociaal-economische en drie technische toezichthouders voor de elektriciteits- en gasmarkt aangeworven.

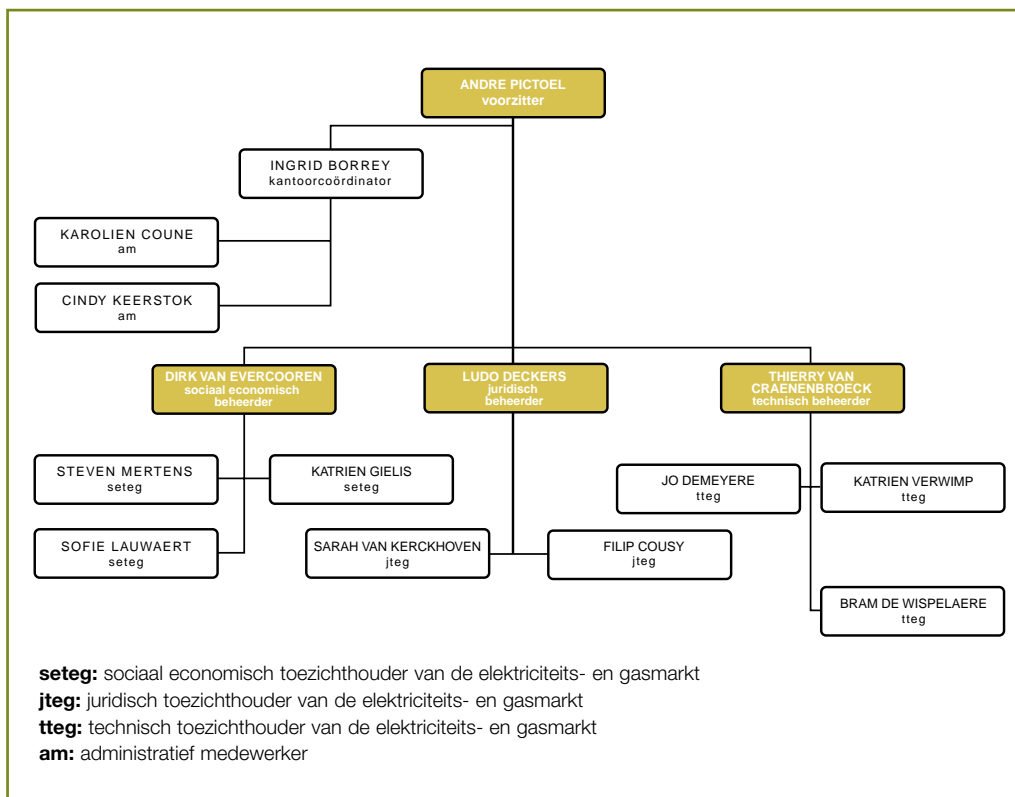
De DERDE CAMPAGNE had tot doel de administratieve ondersteuning uit te bouwen met het aanleggen van een werfreserve voor administratief medewerker (statutair ambtenaar). Jobpunt Vlaanderen organiseerde deze werving samen met Ascento. Twee medewerkers werden aangeworven.

De VIERDE CAMPAGNE werd opgezet om de Infocel medewerkers aan te trekken, contractuelen met een contract van beperkte duur. Tot deze aanwerving werd beslist om de verwachte groei in telefonische oproepen bij de opening van de volledige markt in 2003 te kunnen opvangen.

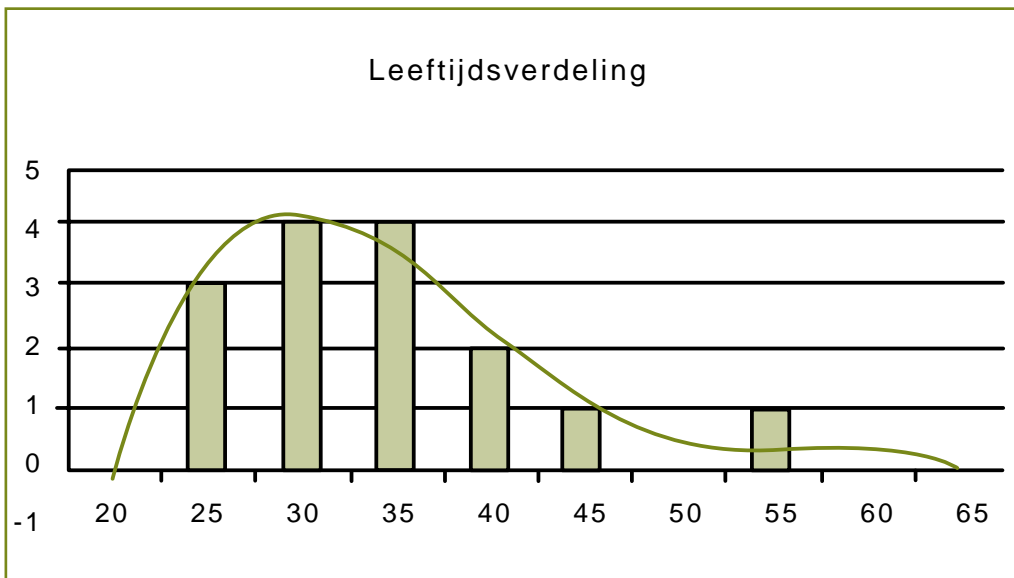
Voor deze campagne werd een beroep gedaan op Jobpunt Vlaanderen. De aanwervingen werden gerealiseerd in 2003.

Gedurende het jaar 2002 werd een ontwerp van besluit van de Vlaamse regering houdende bepaling van het administratief en geldelijk statuut van het personeel van de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt opgesteld. Dit ontwerpbesluit werd geënt op het Stambesluit dat van toepassing is binnen de Vlaamse overheid. Op 21/02/2003 werd het definitief goedgekeurd.

Organogram op 31 december 2002

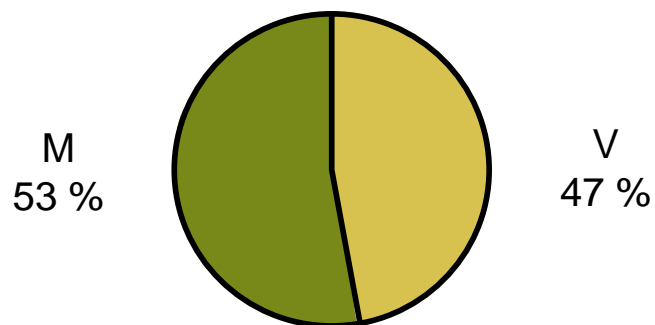
Samenstelling en leeftijdsverdeling

gemiddelde leeftijd 32
mediaan 38

MAN/VROUW-VERHOUDING

Regelgevend kader

Juridische aspecten jaarverslag VREG 2001-2002.

In 1996 en 1998 werden respectievelijk de Europese richtlijnen voor de liberalisering van de elektriciteitsmarkt en de aardgasmarkt uitgevaardigd. Op basis van deze richtlijnen werd in eerste instantie de federale Elektriciteitswet (wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt) uitgevaardigd en werd op dezelfde datum de Gaswet (wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen) gewijzigd. Op 17 juli 2000 volgde de Vlaamse regering met haar Elektriciteitsdecreet (decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt) en op 6 juli 2001 met het Aardgasdecreet (decreet van 6 juli 2001 houdende de organisatie van de gasmarkt).

Dat Vlaanderen een eigen regelgeving diende uit te werken, vindt haar oorzaak in het feit dat het energiebeleid een gedeelde bevoegdheid is sinds de wijzigingen in de bijzondere wetten tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980 en 8 augustus 1988. Op basis hiervan zijn de gewesten bevoegd voor wat het energiebeleid betreft: De gewestelijke aspecten van energie, en in ieder geval:

1. **De distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk aan 70.000 volt;**
2. **De openbare gasdistributie;**
3. **De aanwending van mijnogas en van gas afkomstig van hoogovens;**
4. **De netten van warmtevoorziening op afstand;**
5. **De valorisatie van steenbergen;**
6. **De nieuwe energiebronnen, met uitzondering van deze die verband houden met de kernenergie;**
7. **De terugwinning van energie door de nijverheid en andere gebruikers;**
8. **Het rationeel energiegebruik.**

De federale overheid is echter bevoegd voor de aangelegenheden die wegens hun technische en economische ondeelbaarheid nood hebben aan een gelijke behandeling op het nationaal vlak, te weten:

1. **Het nationaal uitrustingsprogramma in de elektriciteitssector;**
2. **De kernbrandstofcyclus;**
3. **De grote infrastructuren voor de stockering, het vervoer en de productie van energie;**
4. **De tarieven.**

Deze bevoegdheidsverdeling is niet altijd even duidelijk en geeft aanleiding tot diverse uitvoerings- en interpretatieproblemen. Onder meer het feit dat de distributienettarieven een federale aangelegenheid zijn gebleven, bevordert de vrijmaking van de energiemarkt in Vlaanderen niet. Op het vlak van productie van elektriciteit op basis van hernieuwbare energiebronnen, rationeel energiegebruik en bescherming van de eindafnemers houden niet alle overheden zich aan de bevoegdheidsverdeling die logischerwijze volgt uit de bijzondere wetten. Voor wat aardgas betreft is het wettelijk gezien niet volledig duidelijk waar het aardgasdistributienet begint. Het gevolg hiervan is dat de gehele materie bijzonder ingewikkeld lijkt voor de eindafnemer. De VREG pleit dan ook voor een pragmatische instelling bij het beoordelen van bevoegdheden.

Sinds de invoering van het Aardgasdecreet heeft de Reguleringsinstantie haar volledige naam gekregen nl.: de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt, afgekort de VREG. De VREG werd opgericht als een instelling van openbaar nut met rechtspersoonlijkheid die instaat voor de regulering, de controle en de transparantie van de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt. Momenteel wordt er in het kader van het project "Beter Bestuurlijk Beleid" van de Vlaamse regering een ontwerp van decreet opgesteld waardoor de VREG zal omgevormd worden tot een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap. Dit decreet zal wellicht in de tweede helft van 2003 goedgekeurd worden. Dit decreet zal eveneens de taken en verantwoordelijkheden van de VREG, in vergelijking met de huidige, licht wijzigen. Hierbij kan tevens vermeld worden dat de VREG in haar beslissing van 04/03/2003 een intern reglement van orde heeft goedgekeurd. Hierin wordt de interne werking van de VREG formeel vastgelegd. Deze beslissing werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 28/03/2003.

Overeenkomstig het decreet van 17/07/2000 is de VREG bevoegd om passende en doelmatige mechanismen te ontwikkelen voor de regulering, controle en transparantie van de Vlaamse elektriciteits- en aardgasmarkt. De VREG heeft een algemene taak van toezicht en controle op de toepassing van de betreffende decreten en reglementen en een regulerende en raadgevende taak ten behoeve van de Vlaamse regering inzake de organisatie en de werking van de Vlaamse elektriciteits- en aardgasmarkt. Artikel 28 van het Elektriciteitsdecreet en artikel 26 van het Aardgasdecreet vullen deze bevoegdheden verder in.

De VREG dient haar taken uit te voeren binnen het kader dat wordt opgelegd door de Vlaamse decreten en de principes die erin vervat zijn. De Vlaamse decreten houdende de organisatie van de elektriciteits- en gasmarkt vertrekken van de volgende principes:

1. Splitsing tussen distributienetactiviteiten en verkoopsactiviteiten.
2. Bevordering van milieuvriendelijke elektriciteitsopwekking.
3. Correcties door het invoeren van openbardienstverplichtingen.
4. Oprichting van een reguleringsinstantie.
5. Het voorzien van sancties in geval van niet-naleving van de bepalingen in het Elektriciteitsdecreet en de uitvoeringsbesluiten.

De adviesfunctie komt het duidelijkste naar voren bij het ontwerpen van uitvoeringsbesluiten in het kader van het Elektriciteitsdecreet en het Aardgasdecreet.

Volgende besluiten werden al uitgevaardigd:

BESLUITEN BIJ HET ELEKTRICITEITSDECREET

- **Het besluit van de Vlaamse regering van 27 april 2001** houdende de vaststelling van de nadere regels voor de aanwerving van de leden van het dagelijks bestuur van de reguleringsinstantie, de onverenigbaarheden voor de leden van het dagelijks bestuur en de zetel van de reguleringsinstantie (B.S. 24 mei 2001).
- **Het besluit van de Vlaamse regering van 15 juni 2001** met betrekking tot de distributienetbeheerders voor elektriciteit (B.S. 5 september 2001). Gewijzigd door het **besluit van de Vlaamse regering van 11 januari 2002** (B.S. 8 februari 2002).
- **Het besluit van de Vlaamse regering van 15 juni 2001** met betrekking tot de leveringsvergunningen voor elektriciteit (B.S. 5 september 2001).
- **Het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2001** tot vaststelling van de inwerking-treding van sommige bepalingen van het Elektriciteitsdecreet (B.S. 11 augustus 2001).
- **Het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2001** houdende nadere regeling van de voorwaarden om als afnemer in de zin van artikel 12 van het Elektriciteitsdecreet in aanmerking te komen (B.S. 17 augustus 2001).
- **Het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2001** betreffende de elektriciteitsvoorziening aan bepaalde afnemers (B.S. 11 augustus 2001).
- **Het besluit van de Vlaamse regering van 7 september 2001** tot bepaling van de voorwaarden waaraan een kwalitatieve warmtekrachtinstallatie moet voldoen (B.S. 12 december 2001).
- **Het besluit van de Vlaamse regering van 28 september 2001** inzake de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen (B.S. 23 oktober 2001). Gewijzigd door het besluit van de Vlaamse regering van 4 april 2003 (B.S. 30 april 2003).
- **Het besluit van de Vlaamse regering van 19 oktober 2001** houdende het gratis vervoer en de gratis levering van een hoeveelheid elektriciteit als sociale openbaredienstverplichting (B.S. 20 november 2001). Gewijzigd door het **besluit van de Vlaamse regering van 1 februari 2002** (B.S. 14 maart 2002).
- **Het besluit van de Vlaamse regering van 29 maart 2002** inzake de openbaredienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik (B.S. 4 mei 2002) .
- **Het besluit van de Vlaamse regering van 31 januari 2003** met betrekking tot de sociale openbaredienstverplichtingen in de vrijgemaakte elektriciteitsmarkt (B.S. 21 maart 2003).

- **Het besluit van de Vlaamse regering van 21 februari 2003** houdende bepaling van het administratief en geldelijk statuut van het personeel van de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (nog niet gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad)

BESLUITEN BIJ HET AARDGASDECREET

- **Het besluit van de Vlaamse regering van 11 oktober 2002** betreffende de inwerkingtreding van de bepalingen van het Aardgasdecreet (B.S. 18 oktober 2002).
- **Het besluit van de Vlaamse regering van 11 oktober 2002** houdende de organisatie van de gasmarkt (B.S. 18 oktober 2002).

Voor de uitvoeringsbesluiten die zijn uitgevaardigd na 1 december 2001 heeft de VREG haar advies verstrekt. Het betreft de hiernavolgende adviezen op vraag van de Vlaamse regering.

ADVIEZEN VAN DE VREG IN 2001 EN 2002

Nummer van het advies	Onderwerp van het advies	Datum van het advies
ADV-2001-1	Ontwerpbesluit van de Vlaamse regering tot wijziging van het besluit van 19 oktober 2001 houdende het gratis vervoer en de gratis levering van een hoeveelheid elektriciteit als sociale openbaredienstverplichting	14/12/2001
ADV-2001-2	Ontwerpbesluit van de Vlaamse regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 15 juni 2001 met betrekking tot de distributienetbeheerders voor elektriciteit	19/12/2001
ADV-2002-1	Ontwerpbesluit van de Vlaamse regering houdende de openbare dienstverplichting ter bevordering van de elektriciteitsopwekking in kwalitatieve warmtekrachtinstallaties	14/01/2002
ADV-2002-2	Ontwerpbesluit van de Vlaamse regering tot regeling van de procedure bij wanbetaling van de elektriciteitsfactuur, de plaatsing van budgetmeters en de minimale levering van elektriciteit als sociale openbaredienstverplichting	21/01/2002
ADV-2002-3	Ontwerpbesluit van de Vlaamse regering inzake de openbaredienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energieverbruik	07/02/2002
ADV-2002-4	Ontwerpbesluit van de Vlaamse regering houdende de organisatie van de aardgasmarkt en het ontwerpbesluit van de Vlaamse regering betreffende de inwerkingtreding van de bepalingen van het aardgasdecreet	22/05/2002

Naast de hierboven vermelde adviezen werden ook adviezen op eigen initiatief van de VREG overgemaakt aan de Vlaamse minister, bevoegd voor het Energiebeleid.

De VREG heeft gedurende de periode van 1 december 2001 tot en met 31 december 2002 de volgende mededelingen en beslissingen genomen:

MEDEDELINGEN VAN DE VREG IN 2002

Nummer	Titel	Datum
MEDE-2002-13	Het kiezen van een elektriciteits- en of gasleverancier door een overheid met toepassing van de wetgeving inzake overheidsopdrachten	11/12/2002
MEDE-2002-12	Het ontwerp van algemene voorwaarden voor leveringen van aardgas dat door NV Luminus ter goedkeuring werd overgemaakt aan de VREG	9/12/2002
MEDE-2002-11	Het ontwerp van algemene voorwaarden voor leveringen van aardgas dat door NV Electrabel Customer Solutions ter goedkeuring werd overgemaakt aan de VREG	5/12/2002
MEDE-2002-10	Opstarten van de procedure tot aanwijzing van de aardgasnetbeheerders in het Vlaamse Gewest	3/12/2002
MEDE-2002-9	Het ontwerp van algemene voorwaarden dat door de BVBA Elektriciteitsbedrijf Merksplas ter goedkeuring werd overgemaakt aan de VREG	29/11/2002
MEDE-2002-8	Het ontwerp van algemene voorwaarden dat door NV Electrabel Customer Solutions ter goedkeuring werd overgemaakt aan de VREG	14/11/2002
MEDE-2002-7	Het ontwerp van algemene voorwaarden dat door NV Luminus ter goedkeuring werd overgemaakt aan de VREG	7/11/2002
MEDE-2002-6	De ontwerpen van algemene voorwaarden die door de aangeduide leveranciers ter goedkeuring werden overgemaakt aan de VREG	31/10/2002
MEDE-2002-5	De jaarverbruiken, zoals bedoeld in artikel 13, §1, 2° van het Aardgasdecreet	28/10/2002
MEDE-2002-4	De status van de overeenkomsten met de intercommunales	30/08/2002
MEDE-2002-3	De te volgen procedure in geval van wijziging van de houder van een leveringsvergunning	26/06/2002
MEDE-2002-2	De gevolgen van de liberalisering van de elektriciteitsmarkt voor de toepassing van de overheidsopdrachtenwetgeving door openbare besturen in de klassieke sectoren	24/06/2002
MEDE-2002-1	Opstarten van de procedure tot aanwijzing van de netbeheerders van een elektriciteitsdistributienet in het Vlaamse Gewest	8/01/2002

BESLISSINGEN VAN DE VREG IN 2002

Nummer	Titel	Datum
BESL-2002-37	Toekenning van een leveringsvergunning voor aardgas aan Wingas GmbH	16/12/2002
BESL-2002-36	Toekenning van een leveringsvergunning voor aardgas aan Gaz de France SA	16/12/2002
BESL-2002-35	Toekenning van een leveringsvergunning voor aardgas aan Luminus NV	16/12/2002
BESL-2002-34	De te volgen richtlijnen bij de verdere vrijmaking van de Vlaamse aardgasmarkt	10/12/2002
BESL-2002-33	Toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan Wattplus NV (vervangt BESL-2002-8 van 07/06/2002)	03/12/2002
BESL-2002-32	Toekenning van een leveringsvergunning voor aardgas aan Distrigas NV	03/12/2002
BESL-2002-31	Erkenning van installaties als kwalitatieve warmtekrachtinstallatie	03/12/2002
BESL-2002-30	Het verlenen van een tijdelijke leveringsvergunning aan de door de aardgasnetbeheerders aangeduide leveranciers	25/11/2002
BESL-2002-29	Procedure voor de aanduiding van een leverancier door nieuwe in aanmerking komende afnemers van elektriciteit	25/11/2002
BESL-2002-28	Procedure voor de aanduiding van een leverancier door nieuwe in aanmerking komende afnemers van aardgas	25/11/2002
BESL-2002-27	De aanpassing van het thermisch rendement van de referentiestoomketel, toe te passen in de berekening van de relatieve primaire energiebesparing van een warmtekrachtinstallatie	25/11/2002
BESL-2002-26	Toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan Nuon Belgium NV	21/11/2002
BESL-2002-25	Bestaande overeenkomsten tussen intercommunales en eindafnemers van aardgas	18/11/2002
BESL-2002-24	Procedure voor aanduiding van een leverancier door nieuwe in aanmerking komende afnemers van elektriciteit (opgeheven en vervangen door BESL-2002-29 van 25/11/2002)	04/11/2002

Nummer	Titel	Datum
BESL-2002-23	Aanduiding van de voorlopige aardgasnetbeheerders overeenkomstig artikel 55 van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 oktober 2002 houdende de organisatie van de aardgasmarkt	28/10/2002
BESL-2002-22	Toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan E.ON Belgium NV	22/10/2002
BESL-2002-21	De voorlopig toe te passen verbruiksprofielen van huishoudelijke en niet-huishoudelijke klanten van elektriciteit	21/10/2002
BESL-2002-20	Toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan Remu Levering NV	07/10/2002
BESL-2002-19	Bestaande overeenkomsten tussen intercommunales en eindafnemers van elektriciteit	07/10/2002
BESL-2002-18	Switching-procedure op 1 januari 2003 (electriciteit)	30/09/2002
BESL-2002-17	Intrekking van de leveringsvergunning van Source-Power NV	30/09/2002
BESL-2002-16	Toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan Essent Energy Trading BV	17/09/2002
BESL-2002-15	Aanwijzing van een distributienetbeheerder voor een bepaald gebied in het Vlaamse Gewest overeenkomstig artikel 5 van het decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt	05/09/2002
BESL-2002-14	Aanwijzing van een distributienetbeheerder voor een bepaald gebied in het Vlaamse Gewest overeenkomstig artikel 32 van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 juni 2001 met betrekking tot de distributienetbeheerders voor elektriciteit	05/09/2002
BESL-2002-13	De toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan TotalfinaElf Gas & Power North Europe SA	28/08/2002
BESL-2002-12	De te volgen richtlijnen bij de verdere vrijmaking van de Vlaamse elektriciteitsmarkt	08/08/2002
BESL-2002-11	Procedure die voorlopig dient te worden toegepast indien een leverancier niet langer recht heeft op toegang tot het distributienet voor elektriciteit.	02/08/2002
BESL-2002-10	Toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan RWE Solutions AG	16/07/2002

Nummer	Titel	Datum
BESL-2002-9	Toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan Electriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	15/07/2002
BESL-2002-8	Toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan Wattplus BVBA (vervangen door BESL-2002-33 van 03/12/2002)	07/06/2002
BESL-2002-7	Toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan RWE Plus Belgium NV	28/05/2002
BESL-2002-6	Toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan Electrabel Customer Solutions NV	27/05/2002
BESL-2002-5	Toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan Nuon Energy Trade and Wholesale NV	25/04/2002
BESL-2002-4	Toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan Ecopower CVBA	02/04/2002
BESL-2002-3	Toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan Luminus NV	11/03/2002
BESL-2002-2	Toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan Electricité de France SA	28/01/2002
BESL-2002-1	Toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan SourcePower NV	23/01/2002

BESLISSINGEN VAN DE VREG IN 2001

Nummer	Titel	Datum
BESL-2001-2	Toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan Electrabel	20/12/2001
BESL-2001-1	Toekenning van een leveringsvergunning voor elektriciteit aan SPE	20/12/2001

De noodleveranciersregeling bij de intrekking van de leveringsvergunning van SourcePower verdient bijzondere aandacht. In haar beslissing van 2 augustus 2002 heeft de VREG een voorlopige regeling voor de zogenaamde noodleverancier of “Supplier of last resort” ingevoerd met het oog op de problemen die SourcePower had in de elektriciteitsmarkt. Immers indien SourcePower haar verplichtingen ten aanzien van de transmissie- en distributienetbeheerders niet na zou komen zou ze ook niet meer in de mogelijkheid zijn om haar klanten te beleveren.

Alhoewel de onderliggende redenen voor de situatie waarin SourcePower zich bevond, enerzijds op het contractuele vlak te situeren waren - een domein waarin de VREG zich niet actief kan mengen - en anderzijds te situeren waren op het transmissievlak, werden de gevolgen op het vlak van de marktordening steeds duidelijker. Door deze beslissing werd echter vermeden dat eindafnemers van SourcePower dienden te worden afgesloten van het distributienet of dat deze eindafnemers elektriciteit uit het distributienet zouden afnemen zonder dat er een leverancier tegenover stond, wat kon leiden tot belangrijke onevenwichten op het elektriciteitsnet.

Het gedeelte arbitrage en beheer van fondsen uit het takenpakket van de VREG (artikelen 20 en 29 van het Elektriciteitsdecreet) werd niet uitgevoerd. Enerzijds omdat hiervoor geen uitvoeringsbesluit is uitgevaardigd, anderzijds omdat men van oordeel is dat arbitrage beter aan bestaande arbitrage-instellingen wordt overgelaten en dat het beheer van fondsen eerder een bevoegdheid is van de Vlaamse regering en haar administratie. Er werd wel geopteerd voor het behouden van de bemiddelingsfunctie.

Gedurende het jaar 2002 heeft de VREG bemiddeld in volgende zaken:

1. Luminus – gemengde DNB's.
2. SourcePower – Elia en gemengde DNB's.
3. Cenergie - gemengde DNB's/Electrabel NV.

De VREG kreeg regelmatig klachten van eindafnemers met betrekking tot aansluitingen. Voor wat de gebonden afnemers betrof, stelde de VREG dat hiervoor de in het verleden gehanteerde procedures dienden te worden gevolgd. Voor wat de in aanmerking komende klanten betrof, stelde de VREG dat de netbeheerders de eindafnemers gelijk moesten behandelen. Het is de VREG echter bekend dat er in de markt verschillende situaties zijn waarbij eindafnemers niet rechtstreeks zijn aangesloten op het distributienet, maar onrechtstreeks, bv. via de aansluiting van een andere eindafnemer. De VREG besliste om een onderzoek in te stellen naar de verschillende situaties die zich voordoen.

De VREG hechtte haar goedkeuring aan de volgende handelingen van marktpartijen:

1. Algemene Voorwaarden van de standaardleveranciers (ECS, Luminus, EBEM) van toepassing op toegewezen klanten.
2. Toegangscontracten tussen enerzijds de gemengde DNB's en leveranciers en anderzijds tussen de zuivere DNB's en leveranciers.
3. Organisatie gemengde distributienetbeheerders – GEDIS – Indexis – ENF.

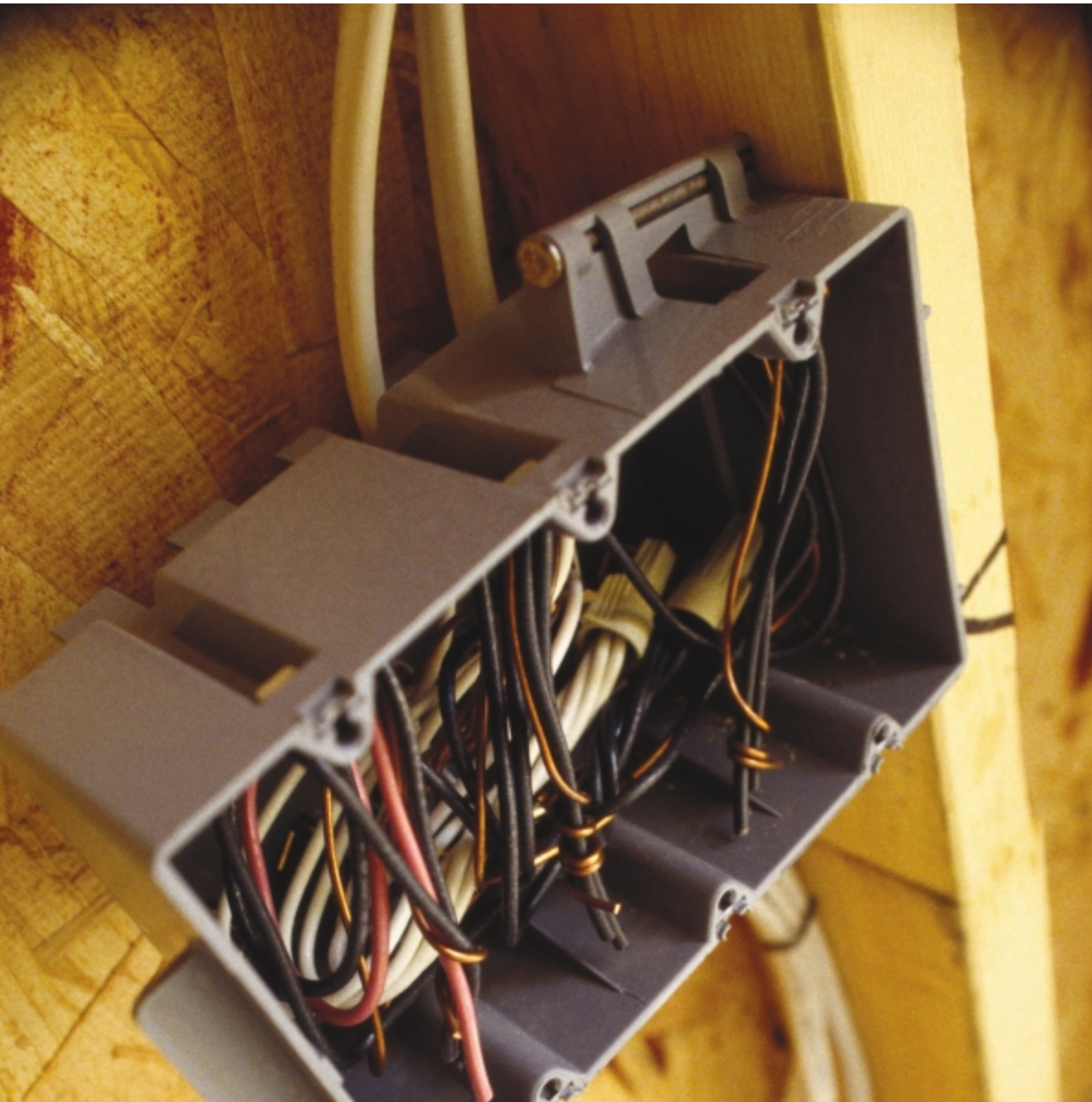
De goedkeuring van de organisatie van de distributienetbeheerders uit de vroegere gemengde sector (participatie van Electrabel) dient echter met de nodige aandacht gevolgd te worden om te vermijden dat de principes waarop het Elektriciteitsdecreet en het Aardgasdecreet zijn opgebouwd, geschonden worden.

De VREG adviseerde de VVSG (Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten) bij het opstellen van een model voor de openbare aanbesteding voor het aankopen van elektriciteit en aardgas. De VREG hield eveneens een marginaal toezicht op de openbare aanbestedingen die werden gelanceerd door de netbeheerders voor de inkoop van elektriciteit voor het dekken van stroomverliezen.

hoofdstuk 2.

wat heeft de VREG gepresteerd?

A. Netbeheer

A.1 Evolutie van de aanwijzing van de DNB's

De splitsing van het netbeheer en de levering van elektriciteit heeft de intercommunales en de overheid voor belangrijke uitdagingen geplaatst. Dat zo'n overgang onmogelijk van de ene op de andere dag te realiseren valt, is duidelijk. De procedure die door het Vlaamse Gewest werd uitgewerkt in de decreten en uitvoeringsbesluiten heeft hier dan ook rekening mee gehouden.

De eerste stap zat vervat in het besluit van de Vlaamse regering van 15 juni 2001 met betrekking tot de distributienetbeheerders voor elektriciteit (hierna: 'het besluit van 15 juni 2001'). De intercommunales werden door artikel 31 van dit besluit aangewezen als distributienetbeheerder voor het gebied waarin zij de elektriciteitsdistributie verzekerden. Het ging om een overgangsmaatregel die eindigde op 5 september 2002 (één jaar na de publicatiedatum).

Al kort na haar oprichting heeft de VREG de procedure opgestart voor de formele aanwijzing van distributienetbeheerders. Op 8 januari 2002 verscheen in het Belgisch Staatsblad de aankondiging van de VREG met betrekking tot het opstarten van de procedure tot aanwijzing van netbeheerders van een elektriciteitsdistributienet in het Vlaamse Gewest.

De aanvragen tot aanwijzing dienden voor 1 mei 2002 bij de VREG ingediend te worden. Na onderzoek van deze aanvraagdossiers, heeft de VREG op 5 september 2002 de hierna vermelde ondernemingen als distributienetbeheerder aangewezen.

De hierna volgende zuivere intercommunales en gemeentelijke regies werden **definitief** aangewezen als distributienetbeheerder voor een periode van 12 jaar.

DNB	Voor
Autonomo Gemeentebedrijf Elektriciteitsnet Merksplas (AGEM)	Het distributienet van elektriciteit met een spanningsniveau van minder dan 30 kV op het volledige grondgebied van de gemeente Merksplas
CVBA INTERELECTRA	Het distributienet van elektriciteit met een spanningsniveau van minder of gelijk aan 70 kV, met uitzondering van de posten en verbindingen waarvan ELIA SYSTEM OPERATOR het eigendoms- of gebruiksrecht heeft, op het volledige grondgebied van de provincie Limburg met uitzondering van de gemeente Voeren en uitgebreid met de gemeente Laakdal
CVBA Intercommunale voor energie (IVEG)	Het distributienet van elektriciteit met een spanningsniveau van minder dan 30 kV op het volledige grondgebied van de gemeenten Boechout, Hemiksem, Niel en Vorselaar, het volledige grondgebied van de gemeente Kapellen met uitzondering van de wijk Hoogboom en het volledige district Hoboken en de wijk Kiel van de stad Antwerpen Vanaf 1 januari 2003 eveneens het distributienet van elektriciteit met een spanningsniveau van minder dan 30 kV op het volledige grondgebied van de gemeente Essen (cf. infra)
CVBA Provinciale Brabantse Energiemaatschappij (PBE)	Het distributienet van elektriciteit met een spanningsniveau van minder dan 30 kV op het volledige grondgebied van de gemeenten Begijnendijk, Bekkevoort, Diest, Galmaarden, Geetbets, Glabbeek, Gooik, Herne, Holsbeek, Kampenhout, Kortenaeken, Landen, Linter, Lubbeek, Oud-Heverlee, Pepingen, Steenokkerzeel, Tielt-Winge en Zoutleeuw en de deelgemeente Baal van de gemeente Tremelo
CVBA Vlaamse Energie- en Teledistributiemaatschappij	Het distributienet van elektriciteit met een spanningsniveau van minder dan 30 kV op het

wat heeft de VREG gepresteerd?

(VEM)	grondgebied van de gemeenten Nijlen, Vosselaar en Zelzate
CV West-Vlaamse Elektriciteitsmaatschappij (WVEM)	Het distributienet van elektriciteit met een spanningsniveau van minder dan 30 kV op het grondgebied van de gemeenten Diksmuide, Gistel, Harelbeke, Hooglede, Jabbeke, Koekelare, Kortemark, Ledegem, Lendeledede, Middelkerke, Oudenburg, Torhout en Wevelgem

Alle gemengde intercommunales, het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen en Elia System Operator werden eveneens als distributienetbeheerder aangewezen. Aangezien deze maatschappijen echter nog niet voldoen aan alle voorwaarden opgesomd in afdeling IV van hoofdstuk II van het besluit van 15 juni 2001, werden deze kandidaten op grond van artikel 32 van het besluit van 15 juni 2001 voorwaardelijk aangewezen. Deze aanwijzing geldt voor een periode van 1 jaar. Dat wil zeggen dat deze netbeheerders ten laatste op 5 september 2003 aan de genoemde voorwaarden moeten voldoen om definitief aangewezen te kunnen worden.

DNB	Voor
Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen	Het distributienet van elektriciteit met een spanningsniveau van minder dan 30 kV op het volledige grondgebied van het havengebied 'rechteroever', het havengebied 'petroleum instellingen zuid' en het gebied tussen Havenweg en Schijns
CV INTERGEM	Het distributienet voor elektriciteit met een spanning van minder dan 30 kV op het volledige grondgebied van de gemeenten Aalst, Affligem, Bever, Beveren, Brakel, Buggenhout, Denderleeuw, Dendermonde, Erpe-Mere, Haaltert, Hamme, Herzele, Geraardsbergen, Kruiseke, Lebbeke, Lierde, Ninove, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse, Waasmunster en Zottegem

<p>de Intercommunale Maatschappij voor Energievoorziening in West- en Oost-Vlaanderen (GASELWEST)</p>	<p>Het distributienet voor elektriciteit met een spanning van minder dan 30 kV op het volledige grondgebied van de gemeenten Alveringen, Anzegem, Ardoonie, Avelgem, Deerlijk, De Haan, Deinze, Dentergem, De Panne, Gavere, Heuvelland, Horebeke, Houthulst, Ichtegem, Ieper, Ingelmuister, Kluisbergen, Koksijde, Kortrijk, Kruishoutem, Kuurne, Langemark-Poelkapelle, Lo-Reninge, Maarkedal, Menen, Mesen, Meulebeke, Moorslede, Nazareth, Nieuwpoort, Oostrozebeke, Oudenaarde, Pittem, Poperinge, Roeselare, Ronse, Ruiselede, Spiere-Helkijn, Staden, Tielt, Veurne, Vleteren, Waregem, Wervik, Wielsbeke, Wingene, Wortegem-Petegem, Zingem, Zonnebeke, Zulte, Zwalm en Zwevegem</p>
<p>de Intercommunale Maatschappij voor Energievoorziening Antwerpen (IMEA)</p>	<p>Het distributienet van elektriciteit met een spanningsniveau van minder of gelijk aan 70 kV, met uitzondering van de posten en verbindingen waarvan ELIA SYSTEM OPERATOR het eigendoms- of gebruiksrecht heeft, op het grondgebied van de gemeenten Brasschaat, Duffel, Mortsel en Zwijndrecht, de districten Antwerpen, Berchem, Berendrecht, Borgerhout, Deurne, Ekeren, Merksem, Wilrijk en Zandvliet</p>
<p>de Intercommunale Maatschappij voor Energievoorziening in West- en Oost-Vlaanderen (IMEWO)</p>	<p>Het distributienet van elektriciteit met een spanningsniveau van minder of gelijk aan 30 kV op het grondgebied van de gemeenten Aalter, Assenede, Beernem, Berlare, Blankenberge, Bredene, Brugge, Damme, De Pinte, Destelbergen, Eeklo, Evergem, Gent, Kaprijke, Knesselare, Knokke-Heist, Laarne, Lede, Lichtervelde, Lochristi, Lokeren, Lovendegem, Maldegem, Melle, Merelbeke, Moerbeke, Nevele, Oostende, Oosterzele, Oostkamp, Sint-Laureins, Sint-Lievens-Houtem, Sint-Martens-Latem, Waarschoot, Wachtebeke, Wetteren, Wichelen, Zedelgem, Zele, Zomergem en Zuienkerke</p>

wat heeft de VREG gepresteerd?

de Intercommunale Vereniging voor de Energiedistributie in de Kempen en het Antwerpse (IVEKA)	Het distributienet van elektriciteit met een spanningsniveau van minder of gelijk aan 30 kV op het volledige grondgebied van de gemeenten Aartselaar, Arendonk, Baarle-Hertog, Balen, Beerse, Boom, Borsbeek, Brecht, Dessel, Edegem, Geel, Grobbendonk, Herentals, Herenthout, Hoogstraten, Hove, Kalmthout, Kasterlee, Kontich, Lier, Lille, Lint, Malle, Meerhout, Mol, Olen, Oud-Turnhout, Ranst, Ravels, Retie, Rijkevorsel, Rumst, Schelle, Schilde, Schoten, Stabroek, Turnhout, Westerlo, Wijnegem, Wommelgem, Wuustwezel, Zandhoven en Zoersel
SIBELGAS	Het distributienet van elektriciteit met een spanningsniveau van minder of gelijk aan 30 kV op het volledige grondgebied van de gemeenten Grimbergen, Machelen, Meise, Vilvoorde en Wemmel
IVERLEK	Het distributienet van elektriciteit met een spanningsniveau van minder of gelijk aan 30 kV op het grondgebied van de deelgemeente Tremelo van de gemeente Tremelo, en het volledige grondgebied van de gemeenten Beersel, Bertem, Dilbeek, Drogenbos, Hoeilaart, Huldenberg, Kortenberg, Kraainem, Lennik, Liedekerke, Linkebeek, Overijse, Roosdaal, Sint-Genesius-Rode, Sint-Pieters-Leeuw, Ternat, Tervuren, Wezembeek-Oppem, Zaventem, Aarschot, Asse, Berlaar, Bierbeek, Bonheiden, Boortmeerbeek, Bornem, Boutersem, Haacht, Halle, Heist-op-den-Berg, Herent, Herselt, Hoegaarden, Hulshout, Kapelle-op-den-Bos, Keerbergen, Leuven, Londerzeel, Mechelen, Merchtem, Opwijk, Putte, Puurs, Rotselaar, Scherpenheuvel-Zichem, Sint-Amands, Sint-Katelijne-Waver, Tienen, Willebroek en Zemst
NV ELIA SYSTEM OPERATOR	Het distributienet van elektriciteit via elektrische leidingen met een spanning van 26 kV of hoger in het gehele grondgebied van het Vlaamse Gewest waar- van zij het eigendoms- of gebruiksrecht heeft

A.2 Evolutie van de aanwijzingsprocedure van de distributienetbeheerders

Op 15 juni 2001 keurde de Vlaamse regering een uitvoeringsbesluit bij het Elektriciteitsdecreet goed dat de onafhankelijkheid van de distributienetbeheerders regelt. Ondertussen werden bij toepassing van het besluit in de praktijk interpretatiemoelijkheden vastgesteld. Om verkeerde interpretaties te vermijden besliste de Vlaamse regering op 30 november 2001 principieel tot wijziging van dit uitvoeringsbesluit. Na advies van de SERV, de MiNaraad, de VREG en de Raad van State werd dit gewijzigde uitvoeringsbesluit op 11 januari 2002 definitief goedgekeurd en verscheen het op 8 februari 2002 in het Belgisch Staatsblad. Na de voorlopige aanwijzing van de distributienetbeheerders die door het besluit van 15 juni 2001 geregeld werd, opende de VREG de procedure met de aankondiging op 8 januari 2002. Hierin werd aangegeven dat de kandidaat-distributienetbeheerders voor 1 mei 2002 een volledig en geldig aanvraagdossier moesten indienen.

Begin mei 2002 had de VREG de aanvraagdossiers van bijna alle kandidaat-distributienetbeheerders ontvangen. Aangezien de meeste dossiers onvolledig waren en de gegevens gevraagd in de aankondiging bij nader onderzoek onvoldoende bleken om de aanwijzing degelijk te beoordelen, heeft de VREG eind mei aan alle kandidaat-distributienetbeheerders bijkomende inlichtingen gevraagd. Na de ontvangst van de opgevraagde bijkomende inlichtingen, heeft de VREG de aanvraagdossiers beoordeeld op hun financiële en technische capaciteit, op hun professionele betrouwbaarheid en op hun beheersmatige en juridische onafhankelijkheid.

Enmaal de distributienetbeheerders aangewezen zijn, dient verder opgevolgd te worden of zij blijven voldoen aan de door het besluit van 15 juni 2001 vastgelegde voorwaarden om aangewezen te worden als distributienetbeheerder. Het besluit schrijft hiertoe enkele procedurele regels voor. Op basis van de ervaring die de VREG opgedaan heeft bij de beoordeling van de aanvraagdossiers van de kandidaat-distributienetbeheerders, heeft de VREG in oktober 2002 beslist om standaard opvolgingsformulieren uit te werken. Deze formulieren geven aan de distributienetbeheerders een volledig overzicht van de informatie die moet ingediend worden om de VREG in staat te stellen na te gaan of de netbeheerder nog steeds aan de voorwaarden van het besluit van 15 juni 2001 voldoet. De netbeheerders moeten deze informatie voor 30 juni van elk jaar aan de VREG bezorgen. Het doel van de opvolgingsformulieren is uniformiteit brengen in de wijze waarop de distributienetbeheerders rapporteren.

A.3 Evolutie aanwijzing ANB's

De aanwijzing van de aardgasnetbeheerders wordt geregeld door het besluit van 11 oktober 2002 houdende de organisatie van de gasmarkt (hierna: 'het besluit van 11 oktober 2002'). Onmiddellijk na de inwerkingtreding van dit uitvoeringsbesluit op 28 oktober 2002 heeft de VREG de beslissing genomen gebruik te maken van de overgangsmaatregel beschreven in artikel 55 van het besluit van de Vlaamse regering van 11 oktober 2002. De VREG heeft bijgevolg op 28 oktober de huidige intercommunales die instaan voor aardgasdistributie tijdelijk aangeduid als beheerders voor de aardgasdistributienetten. Deze aanduiding eindigt op het ogenblik dat, overeenkomstig de voorwaarden van het besluit, een "definitieve" aardgasnetbeheerder wordt aangewezen, en in ieder geval een jaar na de publicatie van het besluit van 11 oktober 2002 in het Belgisch Staatsblad (dus uiterlijk op 18 oktober 2003).

De volgende rechtspersonen zijn daardoor van rechtswege aangeduid als "voorlopige" aardgasnetbeheerder:

- GASELWEST
- IGAO
- IMEWO
- INTERGAS
- INTERGEM
- IVEG
- IVEKA
- IVERLEK
- PLIGAS / INTERELECTRA
- SIBELGAS
- VEM
- WVEM

Op 3 december 2002 heeft de VREG beslist om de procedure tot aanwijzing van de aardgasnetbeheerders in het Vlaamse Gewest op te starten. Deze aankondiging werd op 20 december 2002 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd. Hierin werden de kandidaat-aardgasnetbeheerders opgeroepen een volledig en geldig aanvraagdossier in te dienen voor 1 mei 2003. In de aankondiging is weergegeven welke informatie door de kandidaat-aardgasnetbeheerders moet ingediend worden. Daarbij heeft de VREG getracht een model op te stellen dat gelijkaardig is aan het opvolgingsformulier voor distributienetbeheerders. Dit moet de VREG toelaten om, van bij de start, maar ook nadien alle aardgasnetbeheerders op een uniforme manier te beoordelen.

A.4 Specifieke gevallen

Zoals reeds aangegeven heeft de splitsing van het netbeheer en de levering van energie een grote impact op bestaande structuren. Het valt hierbij niet uit te sluiten dat daardoor een aantal randgevallen ontstaan waar de in de reglementering voorziene procedures geen soelaas brengen ook al heeft de Vlaamse overheid getracht dit zoveel mogelijk te voorzien.

O.m. door de aanwijzing 'van rechtswege' van die maatschappijen die de elektriciteitsdistributie binnen een bepaald geografisch gebied verzekeren, heeft de Vlaamse overheid dergelijke situaties initieel willen opvangen. Eenmaal de overgangmaatregel echter afgelopen was, werd de VREG geconfronteerd met verschillende gevallen waarin nog geen distributienetbeheerder kon aangewezen worden, zelfs niet voorwaardelijk. De reden hiervoor was dat er voor het betreffende distributienet ofwel een kandidatuur werd ingediend maar deze nog niet voldeed aan de voorwaarden van het besluit van 15 juni 2001 (andere dan deze vermeld in de Afdeling IV van dit besluit) ofwel omdat de beheerder van dat distributienet nog geen kandidatuur had ingediend.

Om een juridisch vacuüm voor elk van deze gevallen te vermijden, heeft de VREG de kandidaat-netbeheerder of de feitelijke beheerder van het betreffende distributienet gewezen op het beginsel van de continuïteit van de openbare dienst. Aangezien het beheer van een distributienet een openbardienstverlening omvat, dienen de beheerders van een dergelijk net in te staan voor de continuïteit van deze dienstverlening. Dit betekent o.m. dat zij enkele bepalingen van het Elektriciteitsdecreet, haar uitvoeringsbesluiten, het Technisch Reglement en de beslissingen van de VREG in ieder geval dienden na te leven om de continuïteit van deze dienstverlening te garanderen. Deze firma's dienen dus verder in te staan voor het beheer van het distributienet in kwestie tot er voor dat distributienet een distributienetbeheerder aangewezen kan worden.

Hierna wordt elk van deze gevallen kort toegelicht.

- **INTERMOSANE**

In toepassing van het besluit van 15 juni 2001 was INTERMOSANE van rechtswege aangewezen als distributienetbeheerder voor het grondgebied van de gemeente Voeren. Op 15 juli 2002 heeft de VREG een aanvraag vanwege INTERMOSANE ontvangen om aangewezen te worden als distributienetbeheerder.

Uit het aanvraagdossier, aangevuld met bijkomende inlichtingen, bleek dat INTERMOSANE op 5 september 2002 nog niet voldeed aan de voorwaarden van het

wat heeft de VREG gepresteerd?

besluit van 15 juni 2001 (ook andere dan de voorwaarden van Afdeling IV van dit besluit). Daarom, kon de VREG op die datum nog geen distributienetbeheerder voor het distributienet in kwestie aanwijzen. Op basis van het beginsel van de continuïteit van de openbare dienst heeft de VREG aan INTERMOSANE officieel gemeld dat INTERMOSANE verder voor het beheer van het distributienet voor vrije afnemers en voor het beheer van het distributienet en de levering van energie voor de gebonden afnemers dient in te staan tot op het ogenblik dat de VREG een distributienetbeheerder kan aanwijzen voor het distributienet, gelegen op het grondgebied van de gemeente Voeren.

- **ESSEN**

In april 2002 heeft de gemeente Essen een aanvraag ingediend waarbij voorgesteld werd om het autonoom gemeentebedrijf in oprichting aan te wijzen als distributienetbeheerder voor het grondgebied van de gemeente Essen. Op 25 juni 2002 heeft de gemeenteraad van Essen echter beslist om toe te treden tot de intercommunale IVEG en niet over te gaan tot de oprichting van een autonoom gemeentebedrijf. In de loop van juli 2002 heeft de gemeente Essen de VREG hiervan op de hoogte gesteld en heeft zij haar aanvraag tot aanwijzing ingetrokken.

Op 5 september 2002 heeft de VREG de intercommunale IVEG aangeduid als distributienetbeheerder voor het distributienet, gelegen op het grondgebied van de gemeente Essen. Aangezien de overdracht van dit distributienet naar IVEG echter pas op 1 januari 2003 zou voltrokken zijn, kon deze aanduiding pas van kracht gaan vanaf deze datum. Dienvolgens heeft de VREG de gemeentelijke elektriciteitsregie van Essen erop gewezen dat zij op basis van het beginsel van de continuïteit van de openbare dienst, diende in te staan voor het beheer van het distributienet voor vrije afnemers en voor het beheer van het distributienet en de levering van energie voor de gebonden afnemers tussen 5 september 2002 en 1 januari 2003.

- **ETIZ**

In april 2002 heeft de stad Izegem een aanvraag ingediend waarbij voorgesteld werd om het autonoom gemeentebedrijf in oprichting (ETIZ) aan te wijzen als distributienetbeheerder voor het distributienet, gelegen op het grondgebied van de gemeente Izegem. Doordat uit het aanvraagdossier, aangevuld met bijkomende inlichtingen, bleek dat ETIZ op 5 september 2002 nog niet voldeed aan de voorwaarden van het besluit van 15 juni 2001 (ook andere dan de voorwaarden van Afdeling IV van dit besluit), kon de VREG op die datum nog geen distributienetbeheerder voor het distri-

butienet, gelegen op het grondgebied van de stad Izegem, aanwijzen. Concreet was onder meer de procedure tot oprichting van het autonoom gemeentebedrijf nog niet afgerond.

Op basis van het beginsel van de continuïteit van de openbare dienst heeft de VREG aan de gemeentelijke elektriciteitsregie van Izegem gemeld dat deze verder voor het beheer van het distributienet voor vrije afnemers en voor het beheer van het distributienet en de levering van energie voor de gebonden afnemers dient in te staan tot op het ogenblik dat de VREG een distributienetbeheerder kan aanwijzen voor het distributienet, gelegen op het grondgebied van de stad Izegem. Eind 2002 was de oprichting van ETIZ nog steeds niet afgerond, zodat er nog steeds geen distributienetbeheerder kon aangewezen worden.

- **BIAC**

De VREG stelde vast dat de maatschappij NV BIAC, die instaat voor de uitbating van de nationale luchthaven in Zaventem, over een eigen distributienet beschikt en via dit net elektriciteitsleveringen verricht aan afnemers die op de terreinen van de luchthaven gevestigd zijn. De VREG verzocht BIAC duidelijkheid te scheppen in deze situatie. Ofwel diende geopteerd voor een stopzetting van al deze activiteiten, ofwel diende BIAC een keuze te maken tussen de taak van netbeheerder of van leverancier. Beide kunnen immers in de context van de vrijgemaakte energiemarkt niet meer gecombineerd worden. In november 2002 heeft de NV BIAC een aanvraag ingediend waarbij voorgesteld werd om de NV BIAC aan te wijzen als distributienetbeheerder voor het distributienet gelegen op het grondgebied van de Luchthaven Brussel-Nationaal. Eind 2002 was het aanvraagdossier van BIAC nog niet afgehandeld.

- **INTERGAS NETBEHEER BV (NL)**

De VREG heeft voor de voorlopige aanwijzing van de aardgasnetbeheerders gebruik gemaakt van de overgangsmaatregel die voorzien is in het besluit van 11 oktober 2002. Voor één bepaald onderdeel van het grondgebied van het Vlaamse Gewest stelde er zich echter een probleem waardoor er nog geen aanwijzing, ook niet door toepassing van deze overgangsmaatregel, kon plaatsvinden. Dit betreft met name het aardgasdistributienet gelegen op het grondgebied van het centrum van de gemeente Baarle-Hertog (dus exclusief de wijk Zondereigen, waar Iveka aardgas verdeelt). Het centrum van deze gemeente vormt een Belgische enclave in Nederlands grondgebied. Het daar gelegen aardgasdistributienet maakt deel uit van het door de

wat heeft de VREG gepresteerd?

Nederlandse firma Intergas Netbeheer BV (niet te verwarren met de Belgische netbeheerder Intergas CV) beheerde aardgasnet en is volledig verbonden met het gasnet in de omliggende - Nederlandse - gemeenten. Daardoor kan dit net niet overgedragen worden aan een Vlaamse distributienetbeheerder. De VREG zoekt naar een oplossing voor dit concrete probleem. Hierbij dient zij uiteraard rekening te houden met de eigendomsrechten van de firma Intergas Netbeheer BV op dit net. Eind 2002 was het aanvraagdossier van Intergas Netbeheer BV nog niet afgehandeld.

B. LEVERINGSVERGUNNINGEN

B.1 Evolutie aantal verleende vergunningen

Alvorens een energieleverancier actief kan worden op de Vlaamse markt, d.w.z. elektriciteit of aardgas mag leveren aan in aanmerking komende eindafnemers aangesloten op distributienetten in het Vlaamse Gewest, moet hij over een leveringsvergunning beschikken. De kandidaat-leverancier moet hiervoor een aanvraag tot het verkrijgen van een leveringsvergunning indienen bij de VREG. Na een onderzoek van de financiële en de technische capaciteit en de juridische onafhankelijkheid en professionele betrouwbaarheid, wordt een leveringsvergunning toegekend of geweigerd.

- **LEVERINGSVERGUNNING VOOR ELEKTRICITEIT**

De eerste leveringsvergunningen voor elektriciteit werden toegekend aan Electrabel NV en aan SPE NV op 20 december 2001. Als gevolg van het feit dat de VREG pas op 1 december 2001 operationeel is geworden, dus amper 1 maand voordat de eerste afnemers uit hoofde van de Vlaamse regelgeving vrij werden, stelde de VREG zich tolerant op tijdens de eerste maanden van 2002. Concreet werd elektriciteit geleverd door enkele ondernemingen die op dat ogenblik wel een aanvraag tot het bekomen van een leveringsvergunning hadden ingediend, maar deze vergunning nog niet verkregen hadden. Dit was het geval voor Luminus NV, EDF SA, SourcePower NV en RWE Plus Belgium NV. In het belang van de afnemers die in vertrouwen de opening van de Vlaamse elektriciteitsmarkt hadden aangevat om met deze leveranciers een leveringscontract aan te gaan, besliste de VREG deze ondernemingen te “regulariseren”, eerder dan ze onmiddellijk de toegang tot de distributienetten te ontzeggen. Het onderzoek van de aanvraagdossiers voor het krijgen van een leveringsvergunning werd zo snel mogelijk, maar geheel afgehandeld volgens de in het besluit van 15 juni 2001 voorgeschreven procedure.

In 2002 werd een belangrijk aantal, namelijk 15, leveringsvergunningen elektriciteit uitgereikt. De leveringsvergunning aan SourcePower NV die toegekend werd op 23 januari 2002, werd nadien echter terug ingetrokken op 30 september 2002.

De tweede leveringsvergunning van 2002 (na SourcePower) werd toegekend aan Electricité de France (EDF) op 28 januari 2002.

wat heeft de VREG gepresteerd?

Luminus NV heeft een vergunning gekregen op 11 maart 2002.

In april werden twee vergunningen uitgereikt, één aan Ecopower CVBA op 2 april 2002 en één aan Nuon Energy Trade and Wholesale NV op 25 april 2002.

Op 27 mei 2002 ontving Electrabel Customer Solutions NV een leveringsvergunning en op 28 mei 2002 RWE Plus Belgium NV. Bij de behandeling van het aanvraagdossier van RWE Plus bleek dat ook een andere dochter van RWE AG, n.l. RWE Solutions AG, elektriciteitsleveringen uitvoerde in Vlaanderen. Hierop eiste de VREG dat deze maatschappij zo snel mogelijk het nodige zou doen om een leveringsvergunning te verkrijgen.

WattPlus NV heeft een vergunning gekregen op 7 juni 2002. Naar aanleiding van een omzetting van de rechtsvorm van de BVBA WattPlus naar een NV, de verplaatsing van haar maatschappelijke zetel en de controlewijziging als gevolg van de overname door Essent, heeft Wattplus op 4 november 2002 aan de VREG gevraagd om haar leveringsvergunning te hernieuwen, overeenkomstig artikel 20 van het besluit van de Vlaamse regering van 15 juni 2001 met betrekking tot de leveringsvergunningen voor elektriciteit (hierna "het besluit"). De VREG heeft op 3 december 2002 beslist de leveringsvergunning van Wattplus te vernieuwen aangezien uit de informatie die door Wattplus werd overgemaakt, blijkt dat zij nog steeds aan de voorwaarden van het besluit blijft voldoen.

Het Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA en RWE Solutions AG hebben respectievelijk op 15 juli en 16 juli 2002 een vergunning gekregen.

TotalfinaElf Gas & Power North Europe SA ontving haar vergunning op 28 augustus 2002, Essent Energy Trading BV op 17 september 2002.

In oktober werden twee vergunningen uitgereikt, één op 7 oktober 2002 aan Remu Levering BV en één op 22 oktober 2002 aan E.ON Belgium NV.

De laatste leveringsvergunning elektriciteit van 2002 werd uitgereikt aan Nuon Belgium NV op 21 november 2002.

Er dient opgemerkt te worden dat een aantal van deze leveringsvergunningen onbenut blijft, m.a.w. dat de betrokken ondernemingen in de loop van 2002 nog geen gebruik maken van hun recht om afnemers van elektriciteit te voorzien. Dit is het geval voor Ecopower, Nuon ET&W, TotalFinaElf G&P North Europe en Remu Levering.

In 2003 werden al twee vergunningen uitgereikt, aan het Nederlandse Trianel Energie BV op 4 februari 2003 en aan het Nederlandse Eneco Energiehandelsbedrijf BV op 1 april 2003.

- **LEVERINGSVERGUNNINGEN VOOR AARDGAS**

De eerste leveringsvergunningen voor aardgas werden pas toegekend eind 2002 en begin 2003. Hiervoor was immers slechts een decretale basis vanaf 28 oktober 2002.

Distrigas NV was de eerste kandidaat-houder van een leveringsvergunning die een aardgasvergunning kreeg. De vergunning werd uitgereikt op 3 december 2002.

Op 16 december 2002 werden vergunningen toegekend aan Gaz de France en Luminus NV. Op 19 december kreeg het Duitse Wingas GmbH een vergunning. Hiermee beschikten alle leveranciers van aardgas die op 1 januari 2003 actief werden op de vrijgemaakte Vlaamse aardgasmarkt tijdig over een leveringsvergunning.

In 2003 werden al twee vergunningen uitgereikt, één op 28 januari 2003 aan Ruhrgas AG en één op 4 maart 2003 aan Nuon Belgium NV.

Electrabel Customer Solutions NV heeft van de VREG op 25 november 2002 een tijdelijke leveringsvergunning voor aardgas gekregen, overeenkomstig artikel 55 van het besluit van de Vlaamse regering van 11 oktober 2002 houdende de organisatie van de aardgasmarkt. ECS is de aardgasleverancier die door de netbeheerders uit de gemengde sector als standaardleverancier werd aangewezen. De tijdelijke leveringsvergunning was slechts geldig tot 28 april 2003. Op 22 april 2003 heeft ECS een definitieve leveringsvergunning ontvangen.

wat heeft de VREG gepresteerd?

Overzicht van de leveringsvergunningen op 1 april 2003

• ELEKTRICITEIT

Datum vergunning	Aanvrager vergunning
20/12/2001	Electrabel NV
20/12/2001	SPE NV
23/01/2002	SourcePower NV *
28/01/2002	Electricité de France
11/03/2002	Luminus NV
02/04/2002	Ecopower CVBA
25/04/2002	Nuon Energy Trade and Wholesale NV
27/05/2002	Electrabel Customer Solutions NV
28/05/2002	RWE Plus Belgium NV
07/06/2002	WattPlus NV
15/07/2002	Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA
16/07/2002	RWE Solutions AG
28/08/2002	TotalfinaElf Gas & Power North Europe SA
17/09/2002	Essent Energy Trading BV
07/10/2002	Remu Levering BV
22/10/2002	E.ON Belgium NV
21/11/2002	Nuon Belgium NV
04/02/2003	Trianel Energie BV
01/04/2003	Eneco Energiehandelsbedrijf BV

* de vergunning werd opnieuw ingetrokken op 30/09/2002

• AARDGAS

Datum vergunning	Aanvrager vergunning
25/11/2002	Electrabel Customer Solutions
03/12/2002	Distrigas NV
16/12/2002	Gaz de France
16/12/2002	Luminus NV
19/12/2002	Wingas GmbH
28/01/2003	Ruhrgas AG
04/03/2003	Nuon Belgium NV

B.2 Evolutie toekenningsprocedure

De chronologie van de behandeling van leveringsvergunningaanvragen kan opgedeeld worden in drie periodes.

Een eerste periode liep van december 2001 tot en met april 2002. In deze periode werden de vergunningen toegekend aan Electrabel, SPE en SourcePower.

Voor het operationeel worden van de VREG op 1 december, werd het onderzoek naar de financiële capaciteit, de technische capaciteit en de juridische betrouwbaarheid uitbesteed door de administratie Economie, Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie (ANRE), handelend in naam van de VREG.

Ook na 1 december 2001 werd, totdat de VREG voldoende uitgebouwd was om de behandeling van de dossiers op juridisch, financieel en technisch vlak zelf te kunnen afhandelen, het onderzoek van bepaalde elementen zonodig uitbesteed.

In een tweede periode die liep van mei 2002 tot oktober 2002 werd de behandeling van de aanvragen volledig intern opgevolgd binnen de VREG. De VREG heeft hiervoor personeelsleden aangeworven met de nodige ervaring en expertise. De behandeling van de vergunningsaanvragen verliep in die periode volgens een bepaalde methodologie conform de voorwaarden die werden opgesomd in het besluit van de Vlaamse regering van 15 juni 2001 met betrekking tot de leveringsvergunningen voor elektriciteit.

De methodologie gebaseerd op het uitvoeringsbesluit bleek niet te leiden tot bevredigende resultaten. De VREG moest in vrijwel alle gevallen zeer veel bijkomende inlichtingen vragen alvorens zich te kunnen uitspreken over de financiële, de technische en de juridische capaciteit van de kandidaat-leveranciers. Dit leidde tot vertragingen die het volledig behandelen van de dossiers binnen de door het besluit opgelegde termijn van 3 maanden zeer moeilijk en in sommige gevallen onmogelijk maakten. Deze bijkomende inlichtingen werden aan alle kandidaat-leveranciers gevraagd zodat alle dossiers volgens hetzelfde stramien werden beoordeeld.

Op basis van de opgedane ervaring werd in een derde periode (vanaf november 2002) een nieuwe aanpak ingevoerd. Nog steeds gebaseerd op het besluit van 15 juni 2001 voor wat de leveringsvergunningen voor elektriciteit betreft, aangevuld met het besluit van de Vlaamse regering van 11 oktober 2002 houdende de organisatie van de aardgasmarkt voor de leveringsvergunningen voor aardgas, maakt de nieuwe methodologie nu gebruik van standaardformulieren, beschikbaar op de website van de VREG, die ervoor zorgen

wat heeft de VREG gepresteerd?

dat de aanvraagdossiers uniformer opgesteld worden en daardoor efficiënter kunnen behandeld worden. De standaardformulieren geven een volledig overzicht van welke informatie moet ingediend worden alvorens een aanvraagdossier volledig kan verklaard worden. Zo'n formulier heeft als voordeel dat minder tijd verloren gaat met het opvragen van bijkomende inlichtingen ter vervollediging van de dossiers en dat het gemakkelijker wordt om de deadline van 3 maanden te respecteren.

Na de gebeurtenissen rond SourcePower (zie B.3) werden een aantal aspecten van het toezicht nog wat verfijnd, o.a. de professionele betrouwbaarheid en de financiële informatie.

In oktober 2002 werd ook het idee van standaard opvolgingsformulieren uitgewerkt, naast de standaard aanvraagformulieren. Bij de voorbereiding van de opvolgingsprocedures heeft het Dagelijks Bestuur van de VREG de datum vastgelegd waarop de opvolgingsdossiers moeten ingediend worden. Voor de leveranciers is deze datum uiterlijk 31 mei van elk jaar. De inhoud van de opvolgingsformulieren werd vastgelegd en gepubliceerd op de VREG-website in de loop van 2003. Het doel van de opvolgingsformulieren is uniformiteit te bekomen in de wijze waarop de houders van een leveringsvergunning moeten rapporteren over de manier waarop zij nog voldoen aan de voorwaarden van financiële, technische en juridische capaciteit.

B.3 SourcePower

De Vlaamse energiemarkt kende met het verdwijnen van de leverancier SourcePower NV op 30 september 2002 een belangrijk nieuw feit. De vrees dat dit een negatief licht zou werpen op het proces van de vrijmaking van de energiemarkt bleek ongegrond omdat, door het optreden van de VREG, mogelijke onzekerheid over bevoorrading werd weggenomen. De afnemers van SourcePower werden door de noodleverancier bevoorraad aan voorwaarden die marktconform waren en konden op korte termijn een nieuw contract sluiten met een leverancier die ze vrij konden kiezen.

Dit voorval toonde ook aan dat het verdwijnen van leveranciers - een onvermijdelijk fenomeen in een vrijgemaakte markt - geen beletsel vormt voor de werking van die markt. Toch riep het verdwijnen van SourcePower heel wat vragen op. Ook m.b.t. de wijze waarop de VREG de ondernemingen die een leveringsvergunning aanvragen, doorlicht.

Heeft de VREG SourcePowers aanvraag voor een leveringsvergunning grondig genoeg onderzocht?

Bij het onderzoeken van een onderneming die zeer recent opgericht werd (wat het geval was bij SourcePower) kan geen onderzoek van de prestaties uit het verleden gebeuren. De beoordeling is dan ook grotendeels gebaseerd op de geloofwaardigheid van de toekomstplannen van de onderneming. Zo is een coherent en realistisch businessplan en een vertaling hiervan in een geloofwaardig financieel plan de enige mogelijke basis om de financiële capaciteit van een opstartende onderneming te beoordelen. Indien beide documenten voldoening geven en de benodigde startkapitalen zijn voorhanden, dan dient de VREG de aanvrager van de leveringsvergunning het voordeel van de twijfel te geven. Toch sluit de VREG het financieel onderzoek hiermee nog niet af. Indien het gaat om een onderneming die een band heeft met een (vaak buitenlandse) moederonderneming of indien er partnerondernemingen voor technische en/of financiële steun instaan, eist de VREG een bijstandsverklaring, die garandeert dat de verbintenissen die de dochter (aanvrager van de leveringsvergunning) aangaat, gedekt worden door de moeder (partner-) onderneming. In dit geval kon dit echter niet, omdat SourcePower ervoor koos om volledig onafhankelijk te opereren.

Was de VREG niet op de hoogte van de situatie van SourcePower?

Het afleveren van een leveringsvergunning is voor de VREG slechts het begin. Het opvolgen van de activiteiten van de houders van een leveringsvergunning is minstens zo belangrijk. In het geval van opstartende ondernemingen, zoals SourcePower, geldt dit principe dubbel. Het is logisch dat een jonge onderneming op bepaalde momenten in zijn eerste jaren van activiteit aan een zeker kapitaaltekort lijdt. Ook in het geval van SourcePower was dit zo. Dit maakte het voor de VREG noodzakelijk de financiële situatie van de onderneming van zeer nabij op te volgen. Uit deze onderzoeken bleek duidelijk de nood aan een kapitaalverhoging. Telkens verzekerde de onderneming dat hieraan gewerkt werd en staaft dit met beleidsdocumenten. Had de VREG toen de leveringsvergunning ingetrokken, had ze hiermee het lot van SourcePower meteen bezegeld. Zonder leveringsvergunning was SourcePower immers meteen afgesneden van elke bron van inkomsten. Kortom, de VREG was steeds op de hoogte van de precaire situatie van SourcePower, maar nooit waren er concrete aanwijzingen dat deze onoverkomelijk was.

Wat waren de gevolgen van het verdwijnen voor de elektriciteitsmarkt?

Voor de VREG zijn de gevolgen voor de klanten van de betrokken leverancier de voorname zorg. Daarom heeft de VREG op 2 augustus geanticipeerd op de wettelijke regeling door de Vlaamse regering van een “Supplier of Last Resort”-, of “Noodleverancier”-regeling.

wat heeft de VREG gepresteerd?

De beslissing van 2 augustus 2002 voorziet een oplossing voor de klanten van een leverancier waarvan de leveringsvergunning ingetrokken wordt, of die in moeilijkheden komt en zijn verbintenissen t.o.v. zijn cliënteel niet meer kan nakomen. Deze oplossing is analoog aan de regeling bij het vrijkomen van nieuwe afnemers. Indien deze nalaten een leverancier aan te duiden, wordt de afnemer toegewezen aan de leverancier die door zijn distributienetbeheerder aangeduid werd. Bij het wegvallen van een leverancier, meldt de VREG dit onmiddellijk aan de distributienetbeheerders. De betrokken netbeheerders dragen de klanten van de leverancier dan over aan de door hun aangeduide leverancier. Deze levert elektriciteit aan zijn gangbaar (marktconform) tarief voor korte termijnleveringen. De contractuele voorwaarden waaraan dit gebeurt, zijn de door de VREG goed te keuren algemene voorwaarden. Deze bepalen onder andere dat het contract door de afnemers kan opgezegd worden met een opzegperiode van 1 maand, die ingaat op de eerste van de maand na opzegging. De afnemers van een leverancier in moeilijkheden zijn dus enerzijds zeker van de continuïteit van de elektriciteitsbevoorrading aan een marktconform tarief en anderzijds kunnen ze snel een nieuw contract aangaan met een leverancier naar keuze.

Wat leerde de VREG uit het verdwijnen van SourcePower?

In een vrije markt is het onvermijdelijk dat marktspelers af en toe moeilijkheden ondervinden, en zelfs gedwongen zijn de markt te verlaten. Het doel van de VREG is om zoveel mogelijk gezonde concurrentie toe te laten op de energiemarkten, door zoveel mogelijk ernstige leveranciers een vergunning toe te staan. Het onderscheiden van "ernstige leveranciers" is het doel van het onderzoek voor de toekenning van de vergunning. Maar zoals hoger uiteengezet, kan van een startende onderneming onmogelijk spijkerhard de financiële capaciteit aangetoond worden, zeker indien ze volledig onafhankelijk opereert.

Van belang is in de eerste plaats dat de afnemers verzekerd zijn van een continue elektriciteitslevering. In afwachting van een definitieve wettelijke regeling staat de Noodleverancierregeling van de VREG hiervoor garant.

De opvolging van de leveringsvergunningen door de VREG werd verder verfijnd op basis van deze ervaring. Er kan vanzelfsprekend geen sprake van zijn dat de VREG te vroeg zou gaan ingrijpen en hierdoor de moeilijkheden van een leverancier nog gaat verergeren of zelfs een faillissement zou bespoedigen. Enkel ingeval de energiemarkten fundamenteel negatieve gevolgen dreigen te ondergaan, bv. ingeval de technische veiligheid niet meer gegarandeerd is door de activiteiten van een leverancier, moet de VREG ingrijpen en de leveringsvergunning intrekken. Het is aan de markt om de economische fouten van de marktspelers te sanctioneren, maar het is de rol van de VREG de afnemers te beschermen tegen de negatieve gevolgen hiervan. Dit is in het geval van SourcePower duidelijk aangetoond en gebeurd.

C. MARKTORDENING

Op het vlak van marktordening is er, voor wat de liberalisering in het Vlaamse Gewest betreft, een tweevoudig beleid.

Eenzijds is er de aanpak door de VREG, die, zich baserend op het Elektriciteitsdecreet en de uitvoeringsbesluiten, optreedt tegen partijen die inbreuken plegen of beslissingen neemt om de liberalisering van de elektriciteits- en aardgasmarkt correct te laten verlopen. Hierin kaderen de beslissingen van 7 oktober 2002 en 18 november 2002 die de VREG genomen heeft om de bestaande leveringscontracten met de vroegere intercommunales te beëindigen op 31/12/2002. Het aspect aansluiting dat in dergelijke contracten eveneens geregeld was, blijft evenwel van kracht.

Volgende acties met betrekking tot marktordening werden ondernomen door de VREG:

1. De distributienetbeheerders werd er, op basis van de niet-discriminatieregel, op gewezen dat hun brieven niet het logo mochten voeren van één enkele, nauw verbonden, leverancier.
2. De distributienetbeheerders werd erop gewezen dat omwille van dezelfde regel van niet-discriminatie hun websites links en vermeldingen dienden te bevatten van alle houders van een leveringsvergunning en zich niet mochten beperken tot een link naar en/of vermelding van één enkele, nauw verbonden, leverancier.
3. De distributienetbeheerders dienden zich te ontdoen van relaties met leveranciers tenzij in het uitzonderingsgeval waar een distributienetbeheerder een leverancier mag machtigen om voor haar rekening en in haar naam de gebonden eindafnemers te factureren.
4. De distributienetbeheerders dienden er herhaaldelijk toe te worden aangezet om in overeenstemming met de beslissing van de VREG van 08/08/2002 de adresgegevens van toekomstige in aanmerking komende klanten vrij te geven aan nieuwe leveranciers en dit tegen gelijkaardige voorwaarden als waartegen ze waren meegedeeld aan een “verbonden” leverancier.
5. Een aantal reclameadvertenties en/of radiospots dienden op last van de VREG te worden verwijderd of aangepast omdat ze niet in overeenstemming waren met de geldende wetgeving of beslissingen van de VREG.
6. Het opstellen van een modelbrief om door de netbeheerders te worden verzonden aan de gebonden klanten met het oog op de opening van de elektriciteits- en aardgasmarkt. In de mate dat afgeweken werd van de modelbrief, oefende de VREG nog een marginale controle uit op de effectieve inhoud van de te verzenden brief aan de toekomstige in aanmerking komende eindafnemers.

Anderzijds is er de beoordeling door de Raad voor de Mededinging. In 2002 had de Raad zich reeds uitgesproken over de concentratie als gevolg van de overname van het klantenbestand van de gemengde intercommunales door Electrabel Customer Solutions NV

wat heeft de VREG gepresteerd?

in Wallonië. Deze eerste uitspraak legde ECS een aantal beperkingen op, maar liet tevens de mogelijkheid open om bij de nog te behandelen dossiers strenger op te treden. Het IMEA-ECS dossier (behandeld februari 2003) werd veel strenger beoordeeld en werd door de Raad voor de Mededinging afgekeurd. De VREG trad in deze dossiers telkens op als expert en werd als dusdanig ook gehoord door de Raad. Evenwel werd het advies van de VREG niet gevolgd om de concentratie toe te laten mits het opleggen van bijkomende voorwaarden door de Raad voor de Mededinging. De verdere vrijmaking van de Vlaamse energiemarkt komt daarmee niet direct in gevaar doch creëert onzekerheid in hoofde van de gemeenten, de gemengde intercommunales/distributienetbeheerders en leveranciers. Het is dan ook wachten op een volgende uitspraak van de Raad voor de Mededinging alvorens definitief uitspraak kan gedaan worden over de verdere evolutie van de marktordeening.

Ook naar de Europese Commissie heeft de VREG vanuit haar positie van regulator van de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt haar visie gegeven op de door Electrabel aangeelde concentraties.

D. TECHNISCHE REGELGEVING

Zowel het Elektriciteitsdecreet als het Aardgasdecreet vermelden twee documenten die de VREG moet opstellen en waarvan ze de naleving moet bewaken. De decreten onderscheiden met name een technisch reglement voor het beheer van het distributienet, de toegang ertoe en de vereisten voor het aanleggen van directe lijnen en leidingen enerzijds en een gedragscode anderzijds. Dit tweede document beschrijft de procedures en informatie-uitwisseling met betrekking tot de toegang tot het distributienet. De VREG heeft ervoor gekozen om beide documenten te integreren tot een tekst onder de benamingen “Technisch Reglement Distributie Elektriciteit” (TRDE) enerzijds en “Technisch Reglement Distributie Gas” (TRDG) anderzijds.

Een eerste versie van beide documenten kwam tot stand tijdens het jaar 2002. Van beide sectorfederaties (BFE en Figas) ontving de VREG een ontwerpdocument dat als uitgangspunt diende voor de eerste discussies. Bij de verdere besprekingen en uitwerking van de tekstvoorstellen werd geopteerd voor een eenvormige structuur van beide documenten. Naast een aantal technische bijlagen bevatten ze zes delen: de Algemene bepalingen, de Planningscode, de Aansluitingscode, de Toegangscode, de Meetcode en de Samenwerkingscode.

De eerste versie van het TRDE trad in werking op 1 juli 2002. Bij de redactie van het document koos de VREG er bewust voor om niet met aparte documenten te werken voor de distributienetten die door ELIA worden beheerd. Waar mogelijk werden gelijklopende procedures voorzien. Een aantal technische overwegingen leidde tot aangepaste bepalingen in functie van het aangesloten vermogen of de netspanning.

Bij het totstandkomen van de eindtekst heeft de VREG gepoogd om zoveel mogelijk marktactoren te betrekken. In eerste instantie betrof dit uiteraard de distributienetbeheerders. Voor de bepaling van hun rechten en verantwoordelijkheden met betrekking tot de uitbating van de netten kan het TRDE als handvest worden beschouwd. Tijdens het verloop van de werkzaamheden werden ook de leveranciers geconsulteerd. Zij waren vragende partij om spijkerharde resultaatsverbintenissen (zogenaamde "Service Level Agreements") aan de distributienetbeheerders op te leggen. Dit leidde onder meer tot een jaarlijks kwaliteitsrapporteringsysteem dat niet enkel betrekking heeft op de technische bedrijfsvoering van de distributienetbeheerders, maar tevens op de algemene dienstverlening (naleving van termijnen, klachtenbehandeling,...). De opvolging van deze rapportering zal de VREG in staat stellen om in te grijpen indien bepaalde resultaten niet beantwoorden aan de gestelde verwachtingen.

Naast de marktactoren is uiteraard ook de netgebruiker (als producent of eindafnemer) een betrokken partij. Het bleek echter zeer moeilijk om opmerkingen over de ontwerp-teksten vanuit dit gezichtspunt te krijgen. Dit was ten dele te wijten aan de technische aard van de regelgeving; anderzijds was de datum van vrijmaking, zowel voor de KMO als voor de residentiële elektriciteitsverbruiker nog relatief veraf, en speelde er tevens de onvertrouwdheid met de problematiek.

De discussies en geschreven of mondeling overgemaakte opmerkingen leidden tot heel wat verbeteringen aan de ontwerp-teksten. Tevens werden er een aantal wijzigingen aangebracht, die het concept van de elektriciteitsmarkt en de rol van de verschillende marktpartijen hierin beïnvloedden.

Na beraad besloot de VREG af te stappen van het door de sector voorgestelde niet-cascadesysteem. Dit systeem hield in dat de eindafnemer of zijn leverancier niet enkel verantwoordelijk was voor de toegang tot het net waarop de elektrische installatie was aangesloten, maar tevens voor de toegang tot alle andere netten waarover de energiestroom vloeide. Deze bijkomende toegangsverantwoordelijkheden werden toegewezen aan de distributienetbeheerder. Op deze wijze kwam op de datum van het van kracht worden van het TRDE een gecascadeerd toegangssysteem tot stand op de Vlaamse elektriciteitsmarkt. Een andere belangrijke optie betrof de levering van de netverliezen. De VREG gaf er de voorkeur aan dat deze zouden worden aangekocht door de netbeheerder, en niet door de leverancier van het verbruik bij de eindafnemer. Dit kadert binnen een van de principes die de VREG als uitgangspunt stelde: leg de verantwoordelijkheid bij de partij die er door geprikkeld wordt en er op de meest adequate wijze kan op reageren.

Een aantal afdelingen en artikelen werden nog niet uitgewerkt in de versie van 1 juli 2002. Het betrof hoofdzakelijk bepalingen die van toepassing zijn op de residentiële eindafnemer, en de aansluiting op en de toegang tot het laagspanningsnet. Ook de technische voorwaarden voor de aanleg van directe lijnen werden nog niet vastgelegd. De voorbereidende werkzaamheden voor het opstellen van de synthetische lastprofielen en de bij-

wat heeft de VREG gepresteerd?

horende allocatie- en reconciliatiemethodieken werden opgestart, vermits deze documenten onontbeerlijk zijn bij de volledige vrijmaking van de elektriciteitsmarkt. Voorlopige lastprofielen werden goedgekeurd op 21 oktober 2002 voor eindafnemers met een aansluitingsvermogen boven en onder 56 kVA. Ook het wisselprotocol dat de verschillende sequenties of stappenplannen bij alle mogelijke operaties (leverancierswissel, klantenwissel, verhuis met afsluiting, drop) beschrijft en de EDIEL-implementatie ervan vastlegt, werd voorbereid. Op 30 september 2002 werd een beslissing genomen met betrekking tot de wijze waarop de meteropname rond 1 januari 2003 diende te gebeuren.

Wat de contractuele verhoudingen betreft tussen de marktactoren, heeft de VREG toegezien op de bepalingen die werden opgenomen in de toegangscontracten die door de distributienetbeheerders werden opgesteld en ter goedkeuring voorgelegd. Hierbij was de zorg voor een transparant en niet-discriminatoir gedrag van de distributienetbeheerder prioritair. Ten slotte heeft de VREG er bij de verschillende netbeheerders ook op aangedrongen om tijdig een onderlinge samenwerkingsovereenkomst te sluiten. Een dergelijke overeenkomst ontbrak evenwel nog steeds op het einde van het jaar 2002.

De eerste versie van het TRDG trad in werking op 1 december 2002. De VREG heeft zich door dezelfde principes laten leiden als bij de voorbereiding van het TRDE: een brede marktconsultatie vooraf, prioriteit voor de artikels die vereist waren voor de vrijmaking van de 1.000.000 m³(n)-afnemers per 1 januari 2003, aangepaste prikkels voor de marktactoren, realistische planning en opvolging van de werkzaamheden. In een aantal gevallen leidde deze logica echter tot een andere conclusie. De meest in het oog springende afwijking is de keuze voor een marktmodel op basis van het niet-cascadesysteem, waarbij de distributienetbeheerder ontheven is van de taak om de toegang tot de vervoernetten te regelen. Een ander opmerkelijk verschil is de notie van geaggregeerd ontvangstation (GOS) die van belang is bij de energie- en informatiedoorstroming op de verschillende gasnetten.

Voor het overige werd waar mogelijk een analogie nagestreefd met het TRDE, in de overtuiging dat dit in het algemeen bijdraagt tot de transparantie van de regelgeving en in bepaalde gevallen tot de efficiëntie ervan. Zo hoeft er geen apart protocol te worden opgesteld met bijhorende handleiding voor de operaties op de gasmarkt, daar deze kunnen worden afgedekt door de voorziene operaties op de elektriciteitsmarkt.

Een document zoals het TRDE/TRDG is nooit af. Een markt evolueert, de marktpartijen evolueren mee en de regelgeving dient te worden aangepast aan de veranderende marktomstandigheden. Anderzijds dienen deze reglementen ook de nodige stabiliteit te garanderen, en moeten voorstellen tot wijziging goed overdacht worden. Zich bewust van dit dualisme wil de VREG zich naar de markt toe open opstellen en blijvend oog en oor hebben voor de bemerkingen die de technische regelgeving kunnen optimaliseren.

E. OPENBAREDIENSTVERPLICHTINGEN

E.1 Groenestroomcertificaten en WKK-certificaten

De elektriciteitsleveranciers in Vlaanderen moeten jaarlijks een minimumaandeel aan elektriciteit leveren die uit hernieuwbare energiebronnen wordt opgewekt. Om er voor te zorgen dat elke leverancier deze verplichting nakomt, werd een systeem van groenestroomcertificaten in het leven geroepen. Dit systeem bestaat enerzijds uit een certificatenverplichting en anderzijds uit de mogelijkheid om groenestroomcertificaten te bekomen.

De certificatenverplichting bestaat erin dat elke elektriciteitsleverancier verplicht is om jaarlijks een bepaald aantal groenestroomcertificaten bij de VREG in te dienen. Dit aantal is afhankelijk van de totale hoeveelheid elektriciteit die hij levert in Vlaanderen. Indien een leverancier niet kan voldoen aan de certificatenverplichting, zal hij een boete moeten betalen. Deze staat in verhouding tot het aantal groenestroomcertificaten dat hij te kort komt.

Een leverancier kan de groenestroomcertificaten voorleggen door zelf elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen te produceren en bijgevolg zelf groenestroomcertificaten te verkrijgen of door de groenestroomcertificaten aan te kopen van producenten van milieuvriendelijke energie.

De VREG reikt groenestroomcertificaten uit aan producenten die stroom uit hernieuwbare energiebronnen opwekken. Per schijf van 1.000 kWh elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen die aantoonbaar in Vlaanderen is opgewekt, ontvangt de producent een groenestroomcertificaat.

Vooraleer de VREG groenestroomcertificaten kan toekennen aan een productie-installatie van stroom uit hernieuwbare energiebronnen, moet de VREG de aanvraag van de producent goedgekeurd hebben. Een beoordeling van een dergelijke aanvraag omvat verschillende facetten. Uiteraard is vereist dat de energiebron voorkomt op de lijst van erkende energiebronnen. Daarnaast dient de aanvrager het meetschema te verduidelijken. Hierbij wordt specifiek gekeken naar het verbruik van de hulpvoorzieningen en de positie van de meetinstallatie t.o.v. de vermogentransformator. Bij installaties met een jaaropbrengst van meer dan 100.000 kWh dient een keuringsverslag te worden gevoegd. Indien de energiebron organisch-biologische stoffen afkomstig van afvalstromen bevat, vraagt de VREG een advies over de energie-inhoud aan de OVAM. Ten slotte dient de netbe-

wat heeft de VREG gepresteerd?

heerder op de hoogte te worden gebracht van zijn maandelijkse rapporteringsplicht.

Het gecoördineerd samenspel van al deze partijen was een belangrijke zorg voor de VREG vanaf haar eerste werkingsdagen. De eerste dossiers werden immers reeds in de loop van 2001 ingediend, en vereisten een snelle afhandeling. Regelmatig overleg met de verantwoordelijken bij de OVAM, de keuringsinstanties en de distributienetbeheerders hebben ertoe geleid dat de procedures beter afgelijnd werden, zodat alle partijen beter konden inschatten welke elementen de VREG nodig had om tot een gefundeerde beslissing inzake de erkenning van een installatie te komen.

In de loop van het jaar 2002 dienden de meeste exploitanten van de bestaande productie-installaties een aanvraag tot erkenning in. Ook voor een aantal nieuwe installaties werd een aanvraag tot erkenning en uitreiking van certificaten ingediend. Op het einde van 2002 kwamen op deze wijze in totaal 43 installaties in aanmerking voor groenestroomcertificaten (tabel 1).

	Aantal installaties die in aanmerking komen voor Vlaamse GSC	Geïnstalleerd vermogen in Vlaanderen dat in aanmerking komt voor GSC [kWe]
PV-installaties	5	11
Windparken	13	28820
Watermolens	5	296
Slibgasinstallaties	7	1775
Stortgasinstallaties	8	6099
GFT-gasinstallaties	2	2022
Overige biogasinstallaties	1	500
Biomassa-installaties	2	28400
Totaal	43	67923

Tabel 1. Overzicht van het aantal erkende groenestroominstallaties en geïnstalleerd vermogen dat in aanmerking komt voor Vlaamse groenestroomcertificaten, per technologie.

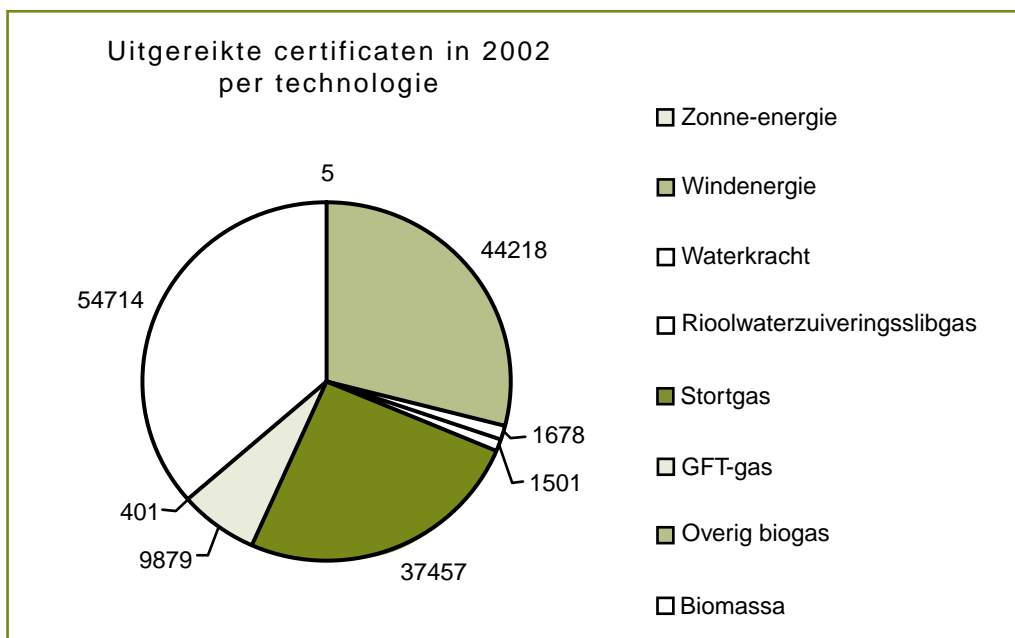
Het uitreiken van certificaten gebeurde op basis van de gerapporteerde productiecijfers. In de eerste maanden van 2002 bestond hiervoor geen toepassings specifieke software. De ontwikkeling van deze software met databank was door de verschillende energie-administraties in België opgedragen aan 3E NV. Door de verschillen in de wettelijke systemen en de ongelijke timing werd de oplevering van de software verschillende malen uitgesteld. Dit had uiteraard ook te maken met de gewenste functionaliteiten die tijdens de ontwikkeling nog regelmatig werden bijgesteld.

Ondanks deze moeilijkheden vonden de regulatoren (die in de loop van het jaar 2002 de plaats innamen van de respectievelijke administraties bij de opvolgingsvergaderingen) het verantwoord om gezamenlijk aan de ontwikkeling van de software te blijven werken, en de functionaliteiten in overleg met elkaar vast te leggen.

Vanaf september 2002 werd de databank (het register van groenestroomcertificaten) in Vlaanderen gebruikt voor het creëren en beheren van de certificaten. Pas vanaf december 2002 konden de producenten en partijen met certificatenverplichtingen ook een beveiligde toegang krijgen tot hun “rekening”, en hierop transacties initiëren, zoals verkopen en inleveringen.

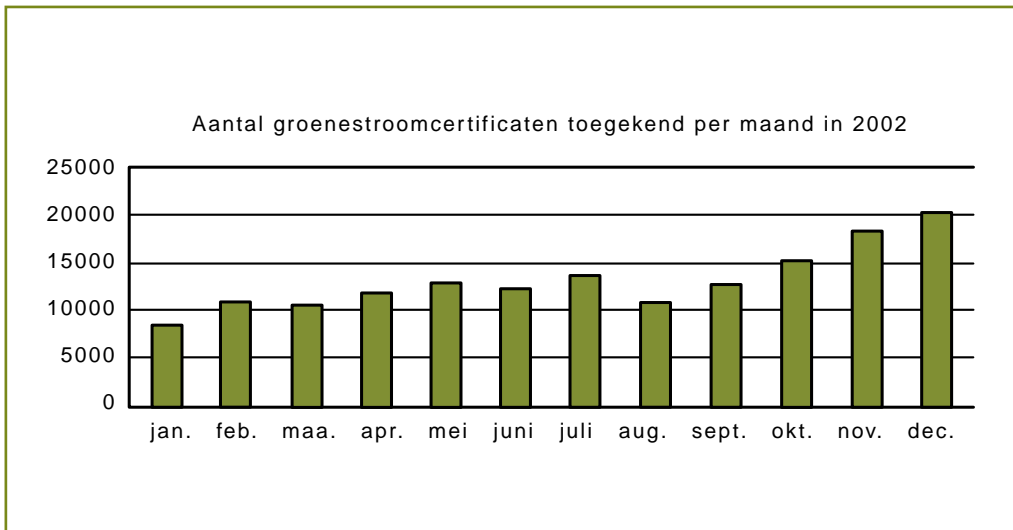
Voor elektriciteitsproductie in 2002 zijn er in Vlaanderen 149.853 groenestroomcertificaten uitgereikt. Figuur 1 geeft de verdeling weer op basis van de energiebron. Windenergie en energie uit biogas en biomassa staan elk in voor ongeveer een derde van de uitgereikte certificaten.

Figuur 1. Overzicht van het aantal uitgereikte groenestroomcertificaten in Vlaanderen in 2002, per technologie.

wat heeft de VREG gepresteerd?

Figuur 2. Overzicht van het aantal uitgereikte groenestroomcertificaten in Vlaanderen in 2002, per maand.

De handel in groenestroomcertificaten kwam pas op het einde van 2002 op gang. In 2002 zijn er 4.120 certificaten verhandeld. De gemiddelde prijs waaraan certificaten werden verkocht, bedroeg 63,33 EUR.

De eerste ervaringen met het certificatenstelsel, de noodzaak tot het invoeren van een Europese garantie van oorsprong en de moeilijke start van de marktwerking rond het product "stroom uit hernieuwbare energiebronnen" leidden tot heel wat besprekingen omtrent een eventuele herziening van het besluit van 28 september 2001. Hierbij staat voor de VREG het principe van het systeem van groenestroomcertificaten niet ter discussie.

Naast dit systeem van groenestroomcertificaten heeft de Vlaamse regering ook de intentie om een gelijkaardig systeem van WKK-certificaten uit te bouwen. Naast de opvolging van dit systeem is de VREG ook belast met het bepalen van de criteria voor de kwaliteitserkenning van een WKK-installatie. In uitvoering van die taak heeft de VREG op 25 november 2002 beslist om een aanpassing van het thermisch rendement van de referentiestoomketel door te voeren, zoals het dient toegepast te worden in de berekening van de relatieve primaire energiebesparing van een warmtekrachtinstallatie.

Dossiers voor de kwaliteitserkenning konden reeds in de loop van het jaar 2002 worden ingediend. Acht installaties behaalden deze erkenning in 2002. Het geringe aantal dossiers heeft uiteraard te maken met de vertraging in de besluitvorming rond het systeem

van WKK-certificaten. De VREG heeft een advies uitgebracht over het ontwerpbesluit dat op 19 april 2002 principieel werd goedgekeurd door de Vlaamse regering. Ze is ook verder betrokken geweest bij de discussies over de voorwaarden om in aanmerking te komen voor en de hoeveelheid uit te reiken WKK-certificaten.

In tegenstelling tot het systeem van groenestroomcertificaten komt er een verplichte accreditatie voor het keuringsorganisme. Dit is ingegeven door de technische complexiteit van de materie. Met het oog op het bepalen van een procedure voor accreditatie heeft de VREG besprekingen gevoerd met de dienst BELTEST van het federale Ministerie van Economische Zaken.

Deze hebben geleid tot een lastenboek waaraan de organismen zich moeten houden bij de keuring van de WKK-installaties. Op basis van de bewezen beheersing en naleving van dit lastenboek kan de accreditatie worden uitgereikt. Geen enkel organisme verkreeg de accreditatie in 2002.

E.2 Openbaardienstverplichtingen tot bevordering van het Rationeel EnergieGebruik (REG)

Het besluit van de Vlaamse regering van 29 maart 2002 legt aan de distributienetbeheerders en elektriciteitsleveranciers een aantal openbaardienstverplichtingen op ter bevordering van het rationeel energieverbruik. Hoofdstuk V van het besluit "Verplichte REG-activiteiten voor de leveranciers" gaat over de verplichte vermelding van zowel de historische verbruiksgegevens als van de oorsprong van de geleverde elektriciteit op elke factuur, en dit met ingang van 1 juni 2002. De achterliggende gedachte van deze verplichting is de bewustmaking van de consument. Op vraag van de Vlaamse minister, bevoegd voor het Energiebeleid, controleert de VREG de naleving van betreffend hoofdstuk.

Meer bepaald werd specifiek aan de VREG gevraagd overtredingen tegen de bepalingen van het besluit op te sporen en zo nodig maatregelen te nemen. Volgens artikel 37 §1 van het Elektriciteitsdecreet kan de VREG immers elk rechtspersoon verplichten tot naleving van specifieke bepalingen van dergelijk besluit binnen de door haar gestelde termijn, en een administratieve geldboete opleggen indien deze termijn wordt overschreden.

Begin oktober 2002 informeerde de VREG een eerste maal schriftelijk naar de stand van zaken bij de toepassing van artikel 10 uit het besluit. Dit artikel legt alle leveranciers op

wat heeft de VREG gepresteerd?

het totale jaarlijkse elektriciteitsverbruik tijdens de laatste drie jaar in een duidelijke grafiek te vermelden op elke factuur. Ook de distributienetbeheerders werden, in hun hoedanigheid van leverancier aan gebonden afnemers, aangeschreven.

Aansluitend werd gepeild naar de bevindingen bij de toepassing van artikel 11 dat de leveranciers verplicht om op elke factuur en bij elke levering de oorsprong van de geleverde elektriciteit te vermelden.

Uit deze twee consultatierondes bleek dat de toepassing van artikel 10 en 11 van hoger- vermeld besluit een aantal problemen met zich meebracht en dat de artikels niet op één- duidige wijze geïnterpreteerd werden. Dit werd eind november aan het kabinet van de Vlaamse minister bevoegd voor Energiebeleid, gesignaleerd. Tevens werden door de VREG een aantal oplossingen aangereikt. In hun antwoord preciseerde het kabinet een aantal bepalingen uit het besluit, hetgeen door de VREG begin 2003 gecommuniceerd werd naar de betrokken partijen.

De problemen inzake de toepassing van artikel 10 zijn van diverse aard. De informatica- systemen van sommige netbeheerders zijn onvoldoende uitgerust om de verbruiksgege- vens van de laatste drie jaar te verstrekken. Bovendien zijn er speciale gevallen zoals een verhuis of het feit dat de opmeetperiodes niet overeenstemmen, waar verdere precisering wenselijk is. Ook leefde nog een groot aantal vragen van praktische aard. Zo mogen de gegevens ook op een bijlage aan de factuur vermeld worden mits op de factuur zelf een duidelijke verwijzing naar deze bijlage gebeurt. Ook mogen de verbruiksgegevens voor grote afnemers langs elektronische weg ter beschikking gesteld worden, mits dit op een voldoende beveiligde manier kan.

Het grootste probleem betreffende de vermelding van de oorspronggegevens (artikel 11) ligt bij de leveranciers die hun elektriciteit aankopen op de beurs of via traders, zodat zij niet over oorspronggegevens beschikken. Eind 2002 werden daarom de eerste contac- ten gelegd met APX (Amsterdam Power Exchange) om te zien of zij in staat zijn oor- spronggegevens te bezorgen.

De opvolging van deze Openbaredienstverplichtingen met betrekking tot Rationeel Energiegebruik blijft een belangrijke taak in 2003.

hoofdstuk 3 • financieel verslag

Financieel overzicht

VREG uitvoering begroting 2002

(in duizend euro)

ONTVANGSTEN		Begroting	Uitvoering
ESR code 95	Omschrijving		
08.21	Overgedragen overschot vorige boekjaren	572	530
46.1	Dotatie (Pr. 51.50 - ba 41.40)	2000	2000
Totaal ontvangsten		2572	2530

UITGAVEN		Begroting	Uitvoering
ESR code 95	Omschrijving		
11.0	Personeelskosten	1223	748
12.0	Werkingskosten	1271	755
21.5	Rentes	0	5
74.0	Patrimoniale kosten	78	181
Totaal uitgaven		2572	1689

De gegevens over het jaar 2002 moeten gezien worden in het licht van de organisatorische opstart van de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt.

De timing van deze opstart heeft niet de vooropgestelde kalender, die werd vooropgesteld bij de opmaak van de begroting en de begrotingscontrole, gevolgd.

De reden van deze vertraging ligt in het rekruteringsproces dat langer duurde dan oorspronkelijk geraamd. De personeelskosten en de hieraan gerelateerde werkingskosten lagen bijgevolg beduidend lager dan oorspronkelijk begroot. De kosten voor ITC werden bij de begroting gedeeltelijk in de werkingskosten voorzien, waardoor er een verschuiving naar de patrimoniale kosten gebeurde bij de uitvoering.

hoofdstuk 4 • marktgegevens

Marktgegevens

Cijfers ontwikkeling Vlaamse energiemarkt en duiding

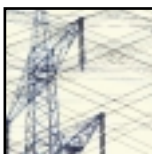
1. De elektriciteitsmarkt

1.1 Welke weg legt elektriciteit af?

Elektriciteit wordt opgewekt door de producenten en via hoogspanningslijnen vervoerd naar de distributienetten. Via deze distributienetten wordt de elektriciteit verdeeld naar huishoudelijke klanten, KMO's, industriële klanten en overheden.

Productie • In België zijn Electrabel en SPE de belangrijkste producenten van elektriciteit. De producenten worden op geen enkele manier onderworpen aan prijscontroles.

Hoogspanningsnet • Vanuit de elektriciteitscentrales wordt de opgewekte elektriciteit aan het transmissienet geleverd. Het beheer van dit transmissienet wordt verzorgd door Elia.

Distributienet • De elektriciteit wordt overgezet naar lagere spanningsniveaus voor de verdere distributie. Deze distributie gebeurt via de onder- en bovengrondse netten die beheerd worden door de distributienetbeheerders aangeduid door de VREG.

Afnemer • In de geliberaliseerde markt, kunnen enkel vergunde leveranciers elektriciteit leveren aan de eindafnemers die vrij hun leverancier mogen kiezen.

1.2 De productie van elektriciteit

België kent drie types van elektriciteitsproducenten: de producenten-verdelers, de zelf-producenten en de autonome generatoren:

- in 2001 was 97,7 % van de Belgische productie in handen van de producenten-verdelers: het overgrote deel van de Belgische elektriciteitscentrales is eigendom van CPTe, een samenwerking tussen Electrabel (91,5 %) en SPE (8,5 %). Deze samenwerking werd in maart 2003 beëindigd.
- 1,8 % van de elektriciteit werd geproduceerd door zelfproducenten om in hun eigen behoeften te voorzien.
- De resterende 0,5 % is afkomstig van autonome generatoren. Zij verkopen de elektriciteit die zij produceren als nevenproduct.

Voor Vlaanderen zijn deze percentages sterk gelijklopend.

De evolutie van de Belgische elektriciteitsproductie & -consumptie wordt weergegeven in Tabel 2.

Tabel 2: Evolutie Belgische elektriciteitsproductie & -consumptie

	Bruto-productie	Netto-productie	Productie-piek	Opgevraagde energie	Energie-verbruik	Consumptie-piek
Jaartal	GWh	GWh	MW	GWh	GWh	MW
1940	4.361,7	4.071,7				
1950	8.860,9	8.268,2				
1960	15.152,1	14.118,1				
1970	30.523,3	28.960,4	29.337,0	27.709,0		
1980	53.643,3	51.015,4	47.647,0	44.895,0		
1990	70.846,5	67.161,5	62.607,9	59.107,2		
1995	74.427,5	70.630,8	11.743,0	73.521,4	69.829,4	11.757,0
1996	76.147,4	72.358,7	11.279,0	75.282,6	71.405,0	12.000,0
1997	78.891,7	75.078,8	11.972,0	77.067,5	73.320,5	12.505,0
1998	83.241,2	79.492,4	12.442,0	79.421,4	75.527,3	12.653,0
1999	84.521,3	80.850,8	12.941,0	80.182,6	76.050,4	12.769,0
2000	83.894,0	80.159,6	12.543,0	82.848,0	79.166,2	12.653,0
2001	79.692,1	76.084,9	12.251,0	83.570,7	79.815,7	12.953,0

Bron: BFE & EMIS

Terminologie:

Nettoproductie = brutoproductie - verbruik van de hulpdiensten

(= alle apparatuur en machines die de normale werking van de elektriciteitscentrales moeten garanderen);

Opgevraagde energie = nettoproductie + saldo in-/uitvoer - energie verbruikt voor het oppompen;

Energieverbruik = opgevraagde energie - verliezen bij transport en distributie.

Uit de statistieken blijkt dat in het midden van de vorige eeuw de elektriciteitsproductie in een tijdspanne van 10 jaar telkens verdubbelde. Vanaf de jaren '70 is dit niet meer het geval. Sinds 1999 daalt de productie, in 2001 zelfs met 5 %. De elektriciteitsconsumptie daarentegen, gaat nog steeds in stijgende lijn.

Volgens UCTE (Union for the Co-ordination of Transmission of Electricity) bedraagt de productie voor het eerste semester van 2002 ongeveer 38.961 GWh. Het is echter onduidelijk of het hier om bruto- dan wel om nettogegevens gaat.

De netto geproduceerde elektrische energie per Gewest wordt weergegeven in Tabel 3.

Tabel 3: Netto geproduceerde elektrische energie per Gewest

Gewest	1990	%	2000	%	2001	%
Vlaams Gewest	37.560,0	55,9	46.466,2	58,0	45.571,7	59,9
Waals Gewest	29.339,0	43,7	33.439,1	41,7	30.184,6	39,7
Brussels Hoofdst.	262,4	0,4	254,3	0,3	328,6	0,4
Totaal	67.161,4	100,0	80.159,6	100,0	76.084,9	100,0

Bron: BFE

Het Vlaamse Gewest neemt dus 3/5de van de Belgische productie voor zijn rekening. Zijn aandeel neemt jaarlijks toe, ten koste van het Waalse gedeelte.

In Tabel 4 wordt de Belgische elektriciteitsproductie, uitgesplitst per energiebron, uitgezet tegenover de andere Europese landen. Uit de tabel blijkt dat België binnen de EU op een 8ste plaats terecht komt voor wat betreft het volume van de elektriciteitsproductie.

Deze productie hangt enerzijds nauw samen met de binnenlandse consumptie, aangezien elektriciteit niet kan gestockeerd worden, en anderzijds met de afzetmogelijkheden in het buitenland. Wat dit laatste aspect betreft, kunnen we stellen dat België de laatste 10 jaar - en zeker de laatste jaren - steeds meer evolueert naar een nettoinvoerder van elektriciteit.

Tabel 4: Vergelijking België – Europese Unie, globaal en per energiebron – Cijfers 2000

Land	Totaal GWh	Kern- energie %	Klassiek thermisch %	Hydraulisch %	Andere %
België	80.160	57,1	40,8	2,1	0,0
Denemarken	34.641	0,0	87,1	0,1	12,8
Duitsland	533.552	30,1	63,3	4,8	1,8
Finland	67.292	32,1	46,3	21,5	0,1
Frankrijk	516.673	76,5	9,7	13,8	0,0
Griekenland	49.863	0,0	90,9	8,2	0,9
Ierland	22.775	0,0	93,9	5,0	1,1
Italië	263.623	0,0	79,1	19,1	1,9
Luxemburg	1.147	0,0	23,3	74,5	2,2
Nederland	85.951	4,3	94,6	0,1	1,0
Oostenrijk	60.300	0,0	28,5	71,4	0,1
Portugal	42.215	0,0	72,0	27,4	0,6
Spanje	215.216	27,8	55,4	14,6	2,2
Ver. Koninkrijk	358.639	21,8	75,8	2,1	0,3
Zweden	142.041	38,6	6,2	54,9	0,3
Europese Unie	2.474.088	33,1	52,0	13,8	1,1

Bron: Eurostat + BFE

De vergelijking per energiebron levert zeer verschillende profielen op. Frankrijk is koploper voor wat betreft het percentage kernenergie. België volgt op de tweede plaats.

Buurland en gasproducent Nederland moet het vooral hebben van de klassieke thermische centrales, net als Denemarken, Griekenland en Ierland. Maar ook voor België blijft dit een belangrijke energiebron. Op het gebied van elektriciteit opgewekt door water- of windkracht of andere alternatieve manieren, bengelt België aan het staartje van de groep.

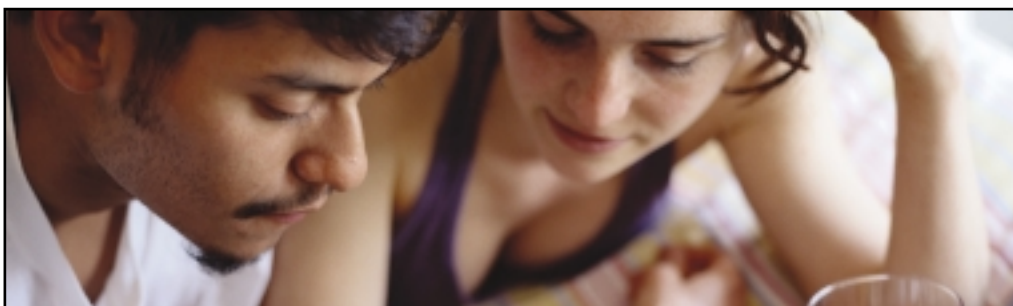
De Belgische situatie zal er binnen enkele decennia wellicht heel anders uitzien. Het wetsontwerp met betrekking tot de uitstap uit kernenergie is goedgekeurd. Dit houdt in dat alle Belgische kerncentrales verplicht moeten sluiten 40 jaar na hun ingebruikname. In de praktijk zal dan de eerste centrale haar deuren sluiten in 2015, de laatste in 2025. Daarenboven werd een moratorium ingesteld op de bouw van nieuwe kerncentrales. Het zal iedereen duidelijk wezen dat er dringend werk gemaakt moet worden van alternatieven.

Gezien de voorraden van de primaire grondstoffen evenmin onuitputtelijk zijn, stimuleert de Vlaamse regering de productie van groene stroom. Een tweede reden om over te stappen naar groene stroom, is de ratificatie van het Kyoto-protocol door het Vlaamse Gewest in januari 2002. Hiermee verbindt het Vlaamse Gewest er zich in eerste instantie toe om in de periode 2002-2005 haar totale uitstoot van broeikasgassen terug te dringen naar het niveau van 1990. Het betreft hier een tussentijdse stabilisatiedoelstelling in de aanloop naar de Belgische 7,5%-reductiedoelstelling.

Verschillende studies wijzen erop dat de toekomstige energiemix wellicht zal moeten bestaan uit de 3 volgende ingrediënten:

1. Het terugdringen van de vraag naar elektriciteit, ondermeer via het opleggen van REG-verplichtingen
2. Overschakeling op hernieuwbare energiebronnen: wind, zon, waterkracht, biomassa
3. Investeren in hoogrendementsenergiecentrales om de schaarse primaire grondstoffen zo efficiënt mogelijk om te zetten naar energie (STEG, WKK, ...)

1.3 Invoer/uitvoer van elektriciteit

Elektriciteit heeft een aantal zeer specifieke kenmerken:

- Het kan slechts zeer beperkt worden opgeslagen;
- Het verplaatst zich ongeveer met de snelheid van het licht;
- Het volgt de weg van de minste weerstand.

Een goed beheer van de energiestromen is daarom noodzakelijk. Vraag en aanbod moeten steeds in evenwicht zijn. Dit wordt bemoeilijkt doordat het verbruik (de vraag) grote schommelingen ondergaat.

Het transmissienet bestaat uit luchtlijnen en ondergrondse kabels met een spanning van 380 tot 20kV. De 380 kV-lijnen vormen de ruggengraat van het Belgische en Europese net. Langs deze lijnen verlopen de internationale transits (energiestromen).

Het Belgische net maakt deel uit van het Europese transmissienet. Er zijn verbindingen met Nederland en Frankrijk, die voornamelijk op 380 kV worden uitgebaat. Een probleem waarmee een land als België kampt, is dit van de “kringstromen”, elektriciteitsstromen die ongecontroleerd en onbeheersbaar over het Belgische transmissienet vloeien als gevolg van internationale energiebewegingen. Het internationale netwerk bestaat immers uit een aaneenschakeling van nationale netwerken die met elkaar verbonden zijn. Precies deze verbindingen of interconnecties vormen zwakke schakels. Bovendien ligt België centraal waardoor er heel wat flows (energiestromen) via België passeren. Stroom kan dus worden in- en uitgevoerd. De samenwerking tussen de Europese netbeheerders verloopt via de koepelorganisaties ETSO en UCTE.

In de vrije markt wordt de prijs van elektriciteit bepaald door de balans tussen vraag en aanbod. Het is dus belangrijk te weten in welke mate invoer van elektriciteit uit het buitenland mogelijk is, en aan welke prijs.

Welke reserve of overcapaciteit aan productiemiddelen bestaat er in een aantal Europese landen? In welke mate is deze reserve reeds gereserveerd (bv. voor het opvangen van uitval van elektriciteitscentrales, het opvangen van groei in de toekomst, ...)? Is het mogelijk deze capaciteit in te voeren in Vlaanderen? Wat zijn knelpunten?

1.3.1 Import van elektriciteit in België en Europa

België is sterk afhankelijk van import voor het dekken van de vraag naar elektriciteit. België voert ongeveer 10 % van zijn elektrische energie in. Import naar België en Vlaanderen gebeurt voornamelijk via Frankrijk, maar ook via Duitsland (via Nederland) en Nederland. Er is ook beperkte uitvoer naar Luxemburg en naar Nederland.

Om de verzekerde dekking van de vraag naar elektriciteit te garanderen is België in de nabije toekomst aangewezen op:

- de interconnecties met het buitenland
- bouw van nieuwe productie-eenheden
- aandelen in buitenlandse productie-eenheden en
- langetermijnimportcontracten

Nederland en Italië zijn, nog meer dan België, de grote importeurs.

Frankrijk daarentegen is de grote exporteur in Europa. Er is een aanzienlijke uitvoer naar alle buurlanden, waardoor kandidaat-afnemers in Vlaanderen en België in concurrentie staan met afnemers in Duitsland, Zwitserland, Italië, Spanje en Groot-Brittannië en door transit via deze landen de rest van Europa.

Zwitserland is de tweede belangrijke exporteur. Nordel (de Scandinavische landen) exporteert ook. Duitsland is netto quasi perfect in balans. Het is wel een belangrijk doorvoer-land, met vooral import uit Frankrijk en Tsjechië en export naar Nederland en Luxemburg.

1.3.2 Toekomstverwachtingen

De productiemarge in Frankrijk daalt in de nabije toekomst. Van de Nordel-landen is de aanwezigheid van voldoende productiecapaciteit gekend. Het probleem is daar de afhankelijkheid van neerslag, vanwege het hoge aandeel van hydroproductie.

België en Nederland blijven naar alle verwachting ook op langere termijn afhankelijk van import.

Globaal genomen is er in Europa geen tekort aan productiecapaciteit, maar de veiligheidsmarge tussen productie en verbruik daalt wel. De beschikbare reserve zal dan ook gemakkelijk een markt vinden. De exporterende productiemaatschappijen zullen met andere woorden bij voorkeur exporteren naar die landen met de hoogste marktprijzen.

1.3.3 Knelpunten

Eén van de knelpunten van import en export is congestie. Congestie is een situatie waarin de capaciteit van een koppeling tussen nationale transmissienetten onvoldoende is om alle uit de internationale handel resulterende transacties te verwerken. Om de betrouwbaarheid van het Europese net op peil te houden is een uitwisseling van informatie en samenwerking tussen de transmissienetbeheerders van cruciaal belang, vooral met het oog op de wisselende transactiepatronen en fysieke stromen in de voor een open markt kenmerkende nieuwe omstandigheden. Transmissienetbeheerders moeten vooraf weten welke stromen zij op hun netwerk kunnen verwachten. De marktdeelnemers moeten informatie over de werkelijk beschikbare capaciteit ontvangen.

De importbeperkingen naar België situeren zich vooral aan de Franse grens. Aan de Nederlandse grens zijn geen importbeperkingen, gezien de dominante flow van Frankrijk via België naar Nederland.

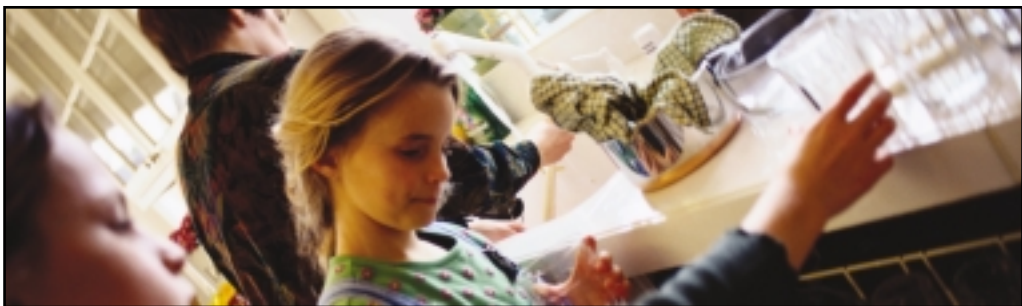
Bij de beschikbare transmissiecapaciteit moet nog rekening worden gehouden met langetermijnreserveringen. Deze bestaan enerzijds aan de Frans-Belgische grens voor import naar België en anderzijds voor import naar Nederland vanuit België of Duitsland.

Verwacht wordt dat opstoppingen bij de internationale grenzen in de komende tien jaar een belangrijke beperking zullen blijven vormen voor een vrije handel in elektriciteit tussen bepaalde Europese regio's. Dit komt niet alleen door een toenemend stroomvolume, maar ook door veranderingen in de stroompatronen. Investerings of aanpassingen aan het systeembeheer kunnen de transmissiecapaciteit verhogen.

Bron: "Studie naar de invoercapaciteit van elektriciteit in Vlaanderen", door Professor Ronnie Belmans en Peter Van Roy (Energie Instituut, KUL) in opdracht van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie, www.europa.eu.int en www.elia.be.

1.4 Marktwerking in de elektriciteitsvoorziening

1.4.1 De rol van energiemarkten

Wanneer een elektriciteitsproducent een overschot aan capaciteit heeft is het voordelig voor hem om dat gedeelte nog te kunnen verkopen. Producenten verkopen elektriciteit aan leveranciers, traders en andere producenten. Noteer wel dat dit laatste in Vlaanderen uiteraard zeer beperkt is gezien de dominante positie van Electrabel op de productiemarkt. Bij een productieoverschot moeten ze telkens op zoek gaan naar een tegenpartij die deze elektriciteit wil kopen. Wanneer een leverancier een tekort aan elektriciteit moet opvangen moet hij op zoek naar een producent, trader of andere leverancier met een overschot om zo de behoeften van zijn klanten te voldoen. Op de Vlaamse markt zal een leverancier zonder eigen productiecapaciteit in de meeste gevallen moeten aankopen bij Electrabel.

Wanneer twee partijen elkaar vinden, sluiten zij een bilateraal contract voor de levering van elektriciteit, waarbij de ene partij verplicht is elektriciteit te kopen of te verkopen tegen een vooraf vastgestelde prijs aan de andere partij. Deze contracten kunnen slaan op een verkoop de volgende dag (day-aheadcontract) of in de toekomst (forwardcontract) voor een bepaalde periode. Dit is uiteraard een vrij gesloten en rigide vorm van handel tussen professionele partijen die elkaar zeer goed moeten kennen EN vertrouwen.

Om de verhandelbaarheid van elektriciteit te vergroten kunnen de verschillende partijen van de sector zich organiseren in elektriciteitsmarkten. Een marktplaats waar al deze partijen (producenten, traders en leveranciers) bij elkaar gebracht worden en waar dit soort bilaterale contracten verhandeld wordt noemt men een Over The Counter markt (OTC-markt). Op deze markt staan de partijen met elkaar in verbinding via telefoons en beeldschermen en verstrekken internationale onafhankelijke bedrijven (bv. Platts, Dow Jones en Argus) informatie.

Aangezien forwardcontracten 'op maat gemaakt' zijn is het moeilijker om een tegenpartij te vinden. Wanneer een forwardcontract meer gestandaardiseerd wordt opgemaakt noemt men dit een future. Futures zijn voorzien van vooraf vastgelegde leveringsdatum, -locatie en hoeveelheid. Deze standaardisatie vergroot de verhandelbaarheid en liquiditeit aanzienlijk en maakt het gemakkelijker om ze te verhandelen op elektriciteitsbeurzen. Deze zijn meestal georganiseerd in twee markten afhankelijk van de termijn van levering: de spotmarkt en de forwardmarkt.

- Op de spotmarkt worden gestandaardiseerde contracten voor levering gedurende de komende 24 uur verhandeld.
- Op de forwardmarkt verhandelt men contracten voor levering tot zelfs meerdere jaren.

De voordelen van een elektriciteitsbeurs liggen in het feit dat er één centrale plaats is waar een partij, anoniem, aan de hand van een transparante prijs elektriciteit kan verhandelen. De zekerheid van levering en/of betaling wordt ook gegarandeerd door de tussenkomst van een clearinghouse: een onafhankelijke instantie die optreedt als centrale tegenpartij. Het clearinghouse werkt hiervoor met een systeem van waarborgen die gevraagd worden aan de partijen die handelen op de beurs, aan de hand waarvan zij de prijsverschillen tussen aan- en verkoop vereffent.

De verhandelde elektriciteit op de spotmarkt moet momenteel effectief geleverd worden (tenzij de elektriciteit voor leveringsdatum terug doorverkocht wordt, maar de tijdsperiode waarin dit kan gebeuren is klein). De vraag rijst of de handel in elektriciteit altijd een fysieke levering moet inhouden? Kan men d.m.v. financiële producten, productie in het ene land ruilen voor productie in een ander land? De volgende producten, die eveneens op deze markten worden verhandeld, kunnen hier een oplossing voor bieden:

- **Swaps:** hierbij ruilen twee verschillende partijen hun blootstellingen aan specifieke (prijs)risico's gedurende een vaste periode. Dit instrument wordt vaak gebruikt als risico-indekking (hedging).
- **Opties:** Bij aankoop van een optie heb je het recht een bepaalde hoeveelheid elektriciteit tegen een bepaalde prijs te kopen (calloptie) of te verkopen (putoptie) waarbij de leveringsdatum, -locatie en hoeveelheid vastligt.

Een goede marktwerking is onder meer afhankelijk van het aantal spelers op een beurs. Hoe groter het aantal partijen dat elektriciteit verhandelt op een elektriciteitsbeurs, hoe groter de liquiditeit. De aanwezigheid van 1 of enkele dominante spelers kan eveneens een marktversturende werking hebben. Bij een gebrek aan liquiditeit kunnen deze omwille van hun verhandelde volume een substantiële invloed uitoefenen op de prijs, en de markt eigenlijk manipuleren. Dat dit een reëel probleem is blijkt uit het feit dat bijna alle regulatoren die te maken hebben met een beurs een onderzoek gestart zijn naar de 'markt power' van dominante spelers.

Een elektriciteitsbeurs zorgt ook niet noodzakelijk voor lagere prijzen omdat de marktpartijen extra risico's lopen (in een onvoldoende liquide markt kan een grote prijsvolatiliteit ontstaan) en deze natuurlijk moeten worden doorgerekend. Algemene elementen die de elektriciteitsprijs beïnvloeden zijn de vraag, de beschikbaarheid van opwekcapaciteit, brandstofkosten en andere productiekosten.

Tot nu toe zijn de bestaande elektriciteitsbeurzen ook voornamelijk gericht op de binnenlandse markt. Dit vloeit voort uit het ontbreken van een echt Europees elektriciteitsnetwerk. Elektriciteitsverkoop over de grenzen heen op een elektriciteitsbeurs hangt dus impliciet samen met de beschikbare import- en exportcapaciteit tussen het land en zijn buurlanden. Zoals aangegeven zouden sommige producten die geen fysieke levering inhouden hier eventueel een oplossing bieden, doch momenteel is het gebruik ervan quasi onbestaande.

1.4.2 Overzicht van de voornaamste Europese Elektriciteitsbeurzen:

- APX – Amsterdam Power Exchange (<http://www.apx.nl/>): Benelux beurs
- EXAA - Austrian Energy Exchange (<http://www.exaa.at/cms/4/>)
- EEX - European Energy Exchange AG (http://www.eex.de/index_e.asp): Duitse beurs
- Powernext SA (<http://www.powernext.fr/>): Franse elektriciteitsbeurs
- NETA – New Electricity Trading Arrangement (<http://www.inencogroup.com/neta1.html>) Elektriciteitsbeurs voor Engeland, Wales en Schotland.
- Nord Pool – The Nordic Power Exchange (<http://www.nordpool.no/>)

2. De aardgasmarkt

2.1 Inleiding

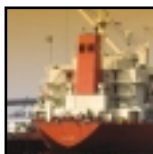
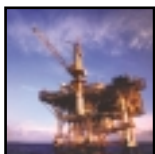

Aardgas is een fossiele brandstof, gevormd uit de resten van prehistorische vennen en wouden. De aardgasreserves, verspreid over de hele wereld, zitten kilometers diep in de grond.

Aardgas bestaat voor het grootste gedeelte uit methaan, een eenvoudige koolwaterstofstructuur van een koolstofatoom en 4 waterstofatomen (CH_4). Bij verbranding produceert het daarom vooral koolstofdioxide en waterdamp, dezelfde stoffen die mensen uitademmen. Vergeleken met andere fossiele brandstoffen stoot aardgas bij verbranding de minste hoeveelheid koolstofdioxide uit en is daarmee de minst verontreinigende fossiele brandstof.

De productie en het gebruik van niet-herbruikbare natuurlijke hulpbronnen zoals aardgas wordt uiteraard bepaald door de omvang van hun voorraad. De op dit moment bekende winbare hoeveelheid aardgas volstaat minstens voor de komende 60 jaar. Tenminste, als we aan het huidige ritme blijven verbruiken. Statistieken van CEDIGAZ (Centre International d'Information sur le Gaz naturel et tous Hydrocarbures Gazeux) tonen aan dat in de periode 1997-2001 de wereldproductie van aardgas jaarlijks gemiddeld met 2,65 % toenam. We mogen aannemen dat dit een gevolg is van de toegenomen vraag. Op Europees vlak steeg het aardgasverbruik in 2000 met 3,5 % t.o.v. 1999 en het aantal aardgasverbruikers nam in 2000 toe met 1,5 %. Doch jaarlijks worden ook nieuwe aardgasvelden ontdekt.

2.2 Welke weg legt aardgas af?

Wanneer ergens ter wereld een aardgasveld wordt ontdekt, wordt het aanwezige aardgas via boortorens opgehaald en, indien nodig, gezuiverd. Het opgehaalde aardgas wordt over honderden tot zelfs duizenden kilometers vervoerd naar het land van bestemming via methaantankers en via pijpleidingen uit staal. Het aardgas wordt binnen België vervoerd via het vervoernet van Fluxys, dat echter geen wettelijk monopolie heeft. Op 31/12/01 was het vervoernet opgebouwd uit 3.701 km aardgasleidingen. Het aardgas kan, indien nodig, ondergronds worden opgeslagen in grote reservoirs. Uiteindelijk wordt het aardgas verder verdeeld naar de eindverbruiker via het distributienet dat op 31/12/01 49.046 km lang was. Deze aardgasleidingen zijn voornamelijk vervaardigd uit staal en polyethyleen.

Bron: website Interelectra

2.3 Verbruik en import van aardgas

België beschikt niet over eigen aardgasvelden en is dus voor 100 % aangewezen op import. Even werd gedacht dat er in het noorden van België, in Loenhout, een aardgasveld aanwezig was. Boringen in de ondergrond wezen uit dat de samenstelling van de ondergrond er zeer sterk leek op deze van de aardgasvelden in het Nederlandse Slochteren. Verder onderzoek wees echter uit dat de holtes enkel gevuld waren met water. Maar juist door de quasi identieke samenstelling van de ondergrond, bleek Loenhout later de ideale plaats om een ondergronds opslagreservoir te installeren.

2.3.1 Het aardgasverbruik in België

23,5 % van het verbruik van primaire energie in België wordt ingenomen door aardgas, daarin alleen voorafgegaan door aardolie (38,3 % - cijfers EUROSTAT 2000). Niet elke Belg heeft al toegang tot het aardgasnet, wat voor elektriciteit wel het geval en zelfs wettelijk voorzien is. Volgende tabel geeft een globaal beeld van het aardgasverbruik in België.

Tabel 5: Overzicht van het aardgasverbruik in België

Situatie op 31/12	Aantal aardgasverbruikers	Aardgasverkoop in België in GWh	Huishoudelijk verbruik in GWh	Aantal graaddagen (16,5°C) te Ukkel
1992	2.165.128	115.454	37.372	
1993	2.218.329	121.056	37.798	
1994	2.258.080	123.921	40.040	
1995	2.299.171	137.167	39.239	
1996	2.346.577	152.533	45.011	
1997	2.390.597	145.520	45.350	
1998	2.435.536	160.608	41.544	2.310
1999		171.716	43.820	2.174
2000	2.512.169	173.056	42.702	2.097
2001	2.565.508	170.846	45.839	2.348

Bron: Figas – Voor 1999 is geen vergelijkbaar cijfer voor het aantal aardgasverbruikers beschikbaar.

Hoewel het aantal aardgasverbruikers jaarlijks stijgt, zien we bij de aardgasverkoop schommelingen van jaar tot jaar.

Het **huishoudelijk** aardgasverbruik hangt sterk samen met de temperatuur, gezien aardgas veelal aangewend wordt voor verwarmingsdoeleinden. Daarom wordt de aardgasverkoop aan particulieren gerelateerd aan het aantal graaddagen. Dit cijfer berekent voor alle dagen met een gemiddelde buitentemperatuur beneden 16,5°C, de som van alle dagverschillen tussen de gemiddelde dagelijkse binnentemperatuur (vastgelegd op 16,5°C) en de gemiddelde buitentemperatuur. Hoe hoger deze waarde, hoe kouder het is, hoe hoger het verbruik zal zijn (ceteris paribus). Hierbij wordt aangenomen dat bij een buitentemperatuur van minimum 16,5°C de verwarming uitgeschakeld wordt.

De **totale** aardgasverkoop volgt duidelijk niet de evolutie van het aantal graaddagen. Een groot deel van het verbruik situeert zich immers bij de industrie (52.293 GWh in 2001) en bij de productie-eenheden voor elektrische centrales (37.480 GWh in 2001), die eerder conjunctuurgevoelig zijn.

Indien we aardgasverkoop uitgedrukt in GWh opsplitsen naar gewest en naar sector, krijgen we volgend beeld voor het jaar 2001:

Tabel 6: Opsplitsing aardgasverkoop per gewest en per sector

Gewest	Vervoernet: verkoop aan industrie	%	Distributienet: niet-huishoudelijk en industrie	%	Distributienet: huishoudelijk	%	Totaal	%
Brussels Hoofdst.	0	0	6.838	14,6	4.151	12,1	10.989	6,4
Vlaams	58.732	65,4	28.211	60,3	24.507	71,5	111.450	65,2
Waals	31.041	34,6	11.755	25,1	5.611	16,4	48.407	28,4
Totaal	89.773	100,0	46.804	100,0	34.269	100,0	170.846	100,0

Bron: Figas

2.3.2 Dekking van de aardgasvraag in België

Zoals reeds vermeld, moet België haar volledige behoefte aan aardgas importeren. Volgende tabel geeft aan bij welke landen België aanklopt om zich te bevoorraden:

Tabel 7:

	1992	1995	1998	1999	2000	2001
Nederland	38,3 %	35,2 %	32,8 %	31,7 %	33,3 %	43,7 %
Noorwegen	20,5 %	22,5 %	33,3 %	33,4 %	33,3 %	35,2 %
Algerije	41,2 %	32,7 %	29,8 %	25,4 %	26,8 %	13,9 %
Duitsland	0,0 %	5,3 %	4,1 %	3,3 %	2,0 %	1,1 %
Abu Dhabi	0,0 %	4,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Nigeria	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	1,0 %
Spotmarkt	0,0 %	0,0 %	0,0 %	6,2 %	4,6 %	5,1 %
Totaal	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Bron: Figas

Uit de cijfers van 2001 blijkt duidelijk dat de invoer van Slochterengas uit Nederland sterk aan belang wint, ten nadele van de invoer uit Algerije. De bevoorradings gebeurt voornamelijk via langetermijncontracten van 15 tot 20 jaar die ook toelaten om belangrijke investeringen te doen. In de aankopen via de spotmarkt zitten ook de inkopen uit het Verenigd Koninkrijk via de Interconnector, die 2,09 % vertegenwoordigen.

2.4 Opslag van aardgas en onderscheid hoog- en laagcalorisch aardgas

2.4.1 Opslag van aardgas

Om de continuïteit van de aardgasbevoorrading te kunnen waarborgen en om te vermijden dat de transportleidingen een overdreven grote diameter moeten hebben, moet aardgas ondergronds kunnen worden opgeslagen in grote reservoirs.

Opslag van aardgas is één van de middelen om het evenwicht tussen de aardgasvraag en de aardgasbevoorrading (het aanbod) te waarborgen, vooral dan voor wat betreft seizoenschommelingen in het verbruik.

De aardgasvraag kent een typisch seizoensgebonden verloop: een piekperiode tijdens de wintermaanden en een dalperiode in de zomermaanden. De buitentemperatuur is sterk negatief gecorreleerd met de aardgasvraag voor verwarmingsdoeleinden. Bovendien liggen ook de industriële activiteiten lager in de zomer.

Een analyse van de seizoenvraag geeft een indicatie van de noden aan opslagcapaciteit. Gezien de instroom van H-gas (hoogcalorisch aardgas) relatief constant is over het jaar dient de seizoenbalancering van de H-aardgasvraag bijna volledig te gebeuren via opslagfaciliteiten. Dit geldt niet voor L-gas (laagcalorisch aardgas) gezien de leveringen vanuit Nederland in sterke mate de schommelingen in de seizoenvraag kunnen volgen.

België beschikt over een beperkte fysische opslagcapaciteit van aardgas. Aardgas opslaan is bovendien een dure operatie. Geologisch lijkt een uitbreiding van de ondergrondse opslagcapaciteit niet mogelijk.

België beschikt over drie operationele opslagfaciliteiten:

- De ondergrondse opslag te Loenhout (hoogcalorisch aardgas) in diepe waterhoudende lagen. Ondergrondse opslag biedt de mogelijkheid om aardgas op te slaan tijdens de zomermaanden en uit te zenden in de winter. Zo wordt ingespeeld op langetermijnschommelingen d.m.v. seizoenopslag. In de ondergrondse aardgasopslag in Loenhout is in 2001 een opslagniveau bereikt van 1,05 miljard m³(n). De komende jaren wordt het opslagniveau verder opgedreven tot 1,1 miljard m³(n).
- De 'peak shaving'-installatie van Dudzele in de hub van Zeebrugge.
- De drie LNG-tanks in de hub van Zeebrugge kunnen ook aanzien worden als opslagcapaciteit. LNG (liquid natural gas)-opslagactiviteiten in Zeebrugge zijn van centraal belang omdat de Belgische geologie slechts beperkt geschikt is voor ondergrondse aardgasopslag en LNG bijzonder geschikt is om piekbelastingen op te vangen. LNG-opslag is vooral geschikt om piekuurbelastingen (kortetermijnschommelingen) op te vangen omdat deze opslagtechniek een grote uitzendcapaciteit toelaat.
- In gasvorm in afgedankte steenkoolmijnen in Anderlues en Péronnes
De commerciële uitbating van de opslag in Anderlues is eind februari 2001 definitief beëindigd. In Péronnes is in 2001 de eerste fase van de sluiting beëindigd: alle meet- en injectieleidingen zijn afgesloten en op de secundaire schachten is een afdekplaat geplaatst. In 2002 wordt de uitdienstneming van de opslag voltooid met het afsluiten van de hoofdschachten St-Albert en Ste-Marguerite. Nadien volgt nog een observatieperiode van twee jaar.

Voor L-gas bestaan er geen opslagfaciliteiten. Bevoorrading in L-gas is voldoende flexibel en seizoenopslag is dan ook niet nodig.

Onderbreekbare leveringscontracten bieden de mogelijkheid om contracten voor 'virtuele' opslagcapaciteit aan te bieden. In tijden van extreme piekvragen kan zowel een beroep worden gedaan op onderbreekbare leveringscontracten als op ondergronds opgeslagen aardgas of beide om de aardgasvraag van vaste klanten te voldoen.

2.4.2 Onderscheid hoogcalorisch aardgas (H-gas) en laagcalorisch aardgas (L-gas)

De aardgasbevoorrading in België kan gezien worden in functie van de specifieke infrastructuur:

- L-gas dat geproduceerd wordt in Nederland;
- H-gas waarvoor pijpleidingenverbindingen bestaan met verschillende bronnen;
- LNG (liquid natural gas of vloeibaar aardgas) dat wordt ingevoerd per cargo.

Er zijn twee grote categorieën van aardgaskwaliteit: L-gas (9,769 kWh/Nm³) en H-gas

(11,630 kWh/Nm³). Voor beide aardgaskwaliteiten is er een afzonderlijk vervoernet. Binnen de categorie L-gas en H-gas kunnen er nog kwaliteitsverschillen bestaan, bijvoorbeeld naargelang het aardgasveld. Het Belgische L-gasverbruik bedraagt 30 % van de totale aardgasvraag.

Omwille van het verschil in kwaliteit en de daaraan gekoppelde netten, moeten de L-gasmarkt en de H-gasmarkt dus gezien worden als verschillende markten.

In België is Fluxys de feitelijke monopolist verantwoordelijk voor het vervoer van aardgas in België (vuistregel: vervoer = transport op leidingen > 15 bar). De dubbele Noord-Zuidverbinding (Poppel-Blaregnies) vormt de centrale as en staat in voor de bevoorrading van L-gas in België. De Oost-Westverbinding (Zeebrugge/Zelzate/Zandvliet - 's Gravenvoeren / Eynatten / Obbicht) is de verbinding voor het vervoer van H-gas.

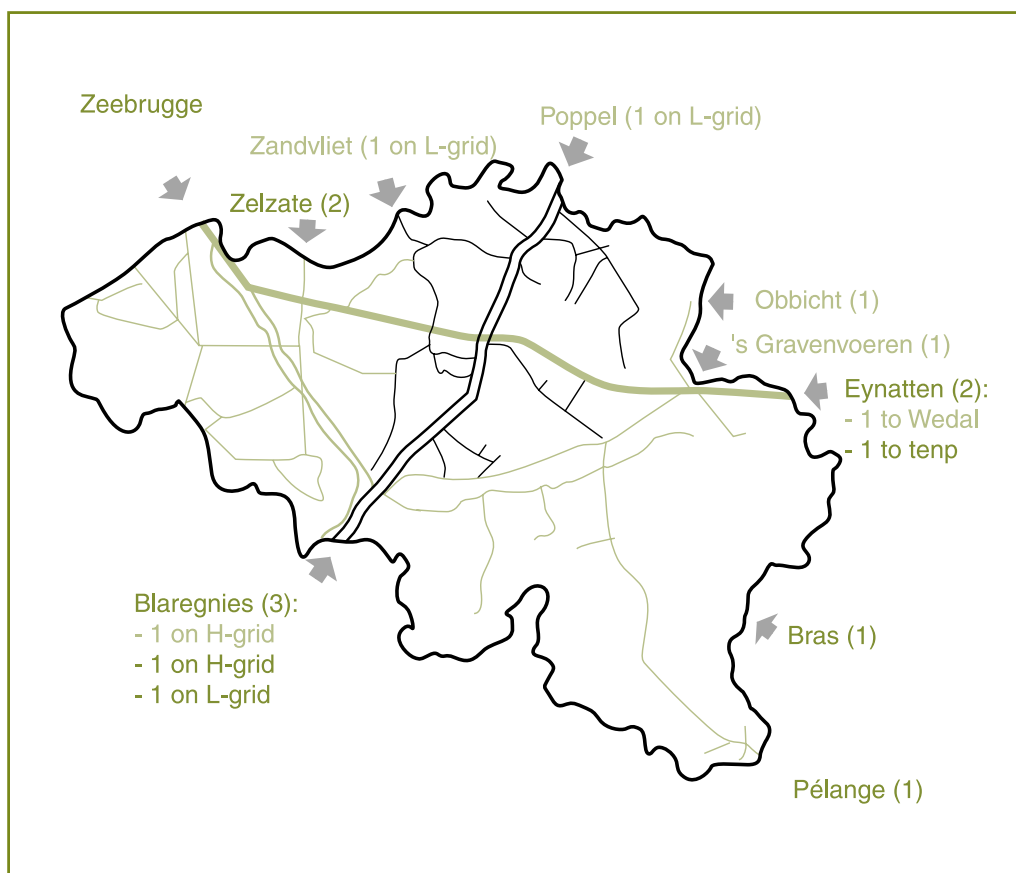
Het L-gasdistributienet (vuistregel: leidingen < 15 bar) bevindt zich in het centrum en het noorden van het land. Het H-gasdistributienet bevindt zich in het westelijke en oostelijke deel van België. H-gas en L-gas zijn dus twee geografisch gescheiden aardgasmarkten (figuur 3).

Voor de bevoorrading in L-gas zijn er de Nederlandse aardgasvelden. Het L-gas uit Nederland komt België binnen via Poppel en in mindere mate via Zandvliet. De NAM (Nederlandse Aardolie Maatschappij) is de enige producent. Er zijn slechts een beperkt aantal leveranciers die L-gas in België kunnen aanbieden. Dit impliceert dat voor vrije aardgasafnemers in het L-gasgebied de concurrentie voorlopig zwak is. De verdwijning van het L-gasgebied in België op korte termijn lijkt onwaarschijnlijk zolang de Nederlandse voorraden van laagcalorisch aardgas voldoende zijn.

Voor H-gas bestaan er aanzienlijke reserves, o.a. in Rusland, het Midden-Oosten en Noord-Afrika. Het ingevoerde H-gas uit Noorwegen, Algerije, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Nigeria komt België binnen via LNG-tankers (Zeebrugge), de interconnector (Zeebrugge) en ondergrondse pijpleidingen (Zeebrugge, Zelzate, 's Gravenvoeren, Eynatten). Er zijn verschillende buitenlandse aardgasproducenten en verschillende leveranciers (Electrabel Customer Solutions, Luminus, Wingas, Ruhrgas, Distrigas en Gaz de France) van H-gas. In vergelijking met L-gas is er voor H-gas meer concurrentie op de markt. Bovendien is er voor H-gas een spotmarkt (HUB); er zijn nog geen handelsmogelijkheden voor L-gas (zie '2.5 Marktwerking').

Figuur 3: Het Belgisch vervoernet H-gas versus L-gas

In België wordt de vlotte marktwerking in de aardgassector belemmerd door het probleem van de interoperabiliteit van aardgaskwaliteiten en de geografisch afgeschermd L-gasmarkt.

Omschakelen van L-gas in H-gas is mogelijk mits een technische ingreep bij de toestellen van de aardgasklanten. Omschakeling van de netten is dus technisch mogelijk maar betekent een belangrijke éénmalige investering.

Het aantal afnemers dat dicht genoeg bij de beide distributienetten gelegen is en zou kunnen kiezen, is beperkt. Omschakeling vereist relatief veel investeringen, niet door de eindgebruikers, maar door de aardgasnetbeheerders (de vroegere aardgasintercommunales) en door Fluxys.

Er zijn verschillende strategieën denkbaar om **meer marktspelers** toegang te geven tot de Belgische L-gasmarkt:

- (1) transformatie van H-gas in L-gas
- (2) swappen van H-gas in L-gas

De **concurrentie** tussen L-gas en H-gas kan als volgt bevorderd worden:

- Het uitwerken van een mechanisme voor swaps tussen L-gas en H-gas;
- Investeren in dubbele verbindingen (dubbele bevoorradingsleidingen) L-gas en H-gas bij grootverbruikers die een omschakeling vragen en die over installaties beschikken om op beide aardgaskwaliteiten te werken. Het bestaan van aardgasafnemers die bij piekperioden kunnen omschakelen is een belangrijk flexibiliteitinstrument. Op deze manier wordt het onevenwicht in één zone opgevangen met de reserve in de andere zone.
- Naarmate het aantal marktspelers dat over L-gas beschikt toeneemt, kan overwogen worden een spotmarkt en een hub voor L-gas in België op te richten.
- Het invoeren van een 'gas-release'-programma waarbij de huidige invoerder van L-gas, namelijk Distrigas, verplicht wordt een deel van de bevoorradingsportefeuille te veilen.

Bron: CREG studie: "Het indicatief plan 2001 van bevoorrading in aardgas", www.creg.be

2.5 Marktwerving

Door het ontbreken van producenten van aardgas in België wordt aardgashandel beperkt tussen invoerders, leveranciers, elektriciteitsmaatschappijen en sommige grote industriële klanten. Marktwerving is ook niet te situeren binnen het Vlaamse of Belgische niveau maar heeft eerder een Pan-Europese dimensie. Dit heeft twee belangrijke redenen: enerzijds het ontbreken van Belgische aardgasproducenten, waardoor er automatisch partijen moeten betrokken worden van buiten België, en anderzijds zijn er belangrijke aardgasproducenten die buiten de Europese grenzen liggen (bv. Rusland en Algerije).

Historisch gezien beperkte de marktwerving zich tot het afsluiten van lange termijn TOP-contracten (Take or Pay) tussen de producenten en invoerders-leveranciers die bijna 100 % van het Belgische aardgasverbruik dekken. Gezien de monopoliepositie van de invoerder-leverancier waren deze vaste leveringscontracten perfect in staat om voldoende leveringszekerheid aan de afnemers te bieden. Hoewel de liberalisering deze situatie gewijzigd heeft, zijn leveranciers nog steeds genoodzaakt een substantieel deel van dat verbruik te dekken door langetermijncontracten om aan het verbruik van hun afnemers te voldoen. Wanneer momenteel nog TOP-contracten worden gesloten, moeten deze worden aangemeld bij de Europese Commissie, net omdat deze de vrije marktwerving kunnen verstoren. Deze aanmelding verschaft echter geen informatie over de prijs en hoeveelheid. Het feit dat contracten slechts kunnen worden gesloten met een beperkt aantal invoerders van aardgas, blijft de liquiditeit van de markt beperken. Het sluiten van langetermijncontracten (TOP of niet) en de handel gebeuren meestal binnen een vrij gesloten club wat resulteert in een vrij matige transparantie.

De opdeling van België in een hoog- en laagcalorisch aardgasgebied vormt een bijkomende barrière voor de verhandelbaarheid van aardgas en dus voor een efficiënte marktwerving. Hoewel het technisch gezien wel mogelijk is om H-gas om te vormen tot L-gas door toevoeging van extra stikstof, wordt dit omwille van de kostprijs (bijna) niet gedaan. De meeste afnemers in Vlaanderen hebben ook geen keuze: ze liggen in een gebied waar ofwel hoog- ofwel laagcalorisch aardgas wordt verdeeld en aangeboden. We moeten dus de beide markten apart bekijken.

2.5.1 De laagcalorische markt

Wat betreft het laagcalorisch aardgas kan men eigenlijk niet van een markt spreken. Er is namelijk maar 1 producent die vrijwel exclusief blijkt te leveren aan enkele leveranciers waarvan momenteel enkel Distrigas en Gaz de France op de Vlaamse markt actief zijn. Indirect kunnen ook Electrabel Customer solutions en Luminus (via Distrigas) laagcalorisch aardgas aanbieden. Doch met slechts twee partijen met rechtstreekse toegang tot de aanvoer van L-gas en vier - niet alle even actieve - leveranciers met toegang tot het distributienet kunnen we moeilijk van een echte concurrentiële markt spreken.

2.5.2 De hoogcalorische markt

Het beeld op de hoogcalorische markt is helemaal anders. Ten eerste zijn hier veel meer producenten op de markt aanwezig en ten tweede is deze geografisch niet zo afgeschermd. Een zeer belangrijk element voor de marktwerking in België was en is de ontwikkeling van de Zeebrugge Hub, die tegemoet komt aan enkele barrières. Een hub is een plaats waar verschillende partijen aardgas kunnen kopen en verkopen. Hubs ontwikkelen zich op locaties waar vraag is naar fysieke aardgastransacties en waar er verschillende aanvoer- en vervoersmogelijkheden voor aardgas zijn.

Op vrij korte termijn is de Zeebrugge Hub uitgegroeid tot een liquide marktplaats voor de kortetermijnhandel en een belangrijk middel voor leveranciers om het dagelijkse evenwicht tussen in- en output van aardgas te bereiken. Het aantal klanten van de Huberator (een dochteronderneming van Fluxys die instaat voor het administratieve beheer van en de dienstverlening op de Zeebrugge Hub) is gestegen tot meer dan 40, wat de liquiditeit ten goede komt. De transparantie is vergroot door de publicatie van de Dow Jones Zeebrugge Index for Natural Gas (ZIG). Buiten de traditionele partijen (aardgasproducenten, leveranciers, elektriciteitsmaatschappijen en grote industriële klanten) heeft de Hub ook nieuwe spelers op de aardgasmarkt aangetrokken: traders.

De Zeebrugge Hub is kunnen uitgroeien tot een liquide aardgasmarkt, ondermeer doordat Zeebrugge de verbinding vormt van de continentale aardgasmarkt met de reeds volledig vrijgemaakte aardgasmarkt in het Verenigd Koninkrijk, waar aardgasprijzen onafhankelijk gevormd worden en onderhevig zijn aan seizoeneffecten. Aangezien de prijzen in continentaal Europa nog steeds gelinkt zijn aan de petroleum prijzen, opent dit perspectieven voor traders, die noodzakelijk zijn om een markt liquide te maken.

Een hub kan echter slechts een aanvullende rol spelen voor leveranciers. Leveranciers die op de Vlaamse markt willen leveren, zullen het verbruik van hun klanten nog steeds voor

het grootste gedeelte moeten afdekken door middel van langetermijncontracten. Een positief punt is wel dat ze het volumerisico van deze contracten via de mogelijkheid van kortetermijnhandel beter kunnen beheren.

De ontwikkeling van meerdere hubs op het Europese vasteland kan leiden tot een handel tussen de hubs onderling en zo tot een eigen prijsvorming van aardgas die niet meer gekoppeld is aan de evolutie van de internationale olieprijs (wat natuurlijk niet wil zeggen dat de aardgasprijs volledig onafhankelijk gevormd zal worden). Momenteel wordt er op de bestaande spotmarkten (o.a. in het Verenigd Koninkrijk waar spothandel reeds ingeburgerd is) nog een sterke prijsvolatiliteit opgemerkt.

2.5.3 Conclusie

De Zeebrugge hub vervult een sleutelpositie voor de marktwerking van het Belgische aardgassysteem, doch enkel voor de hoogcalorische markt. De laagcalorische markt ontbreekt het totaal aan efficiënte marktinstrumenten.

Hoe meer lokale hubs er opgericht zullen worden en hoe meer lokale spotmarkten er zullen ontwikkeld worden, hoe meer mogelijkheden er ontstaan om de vervoerskosten van aardgas te reduceren via het swappen van aardgas. Zonder de ontwikkeling van swaps tussen hoog- en laagcalorisch aardgas dreigt een gedeelte van de Vlaamse aardgasmarkt echter verstoken te blijven van echte concurrentie.

3. Resultaten van de marktbevraging over het jaar 2002

3.1 Actieve leveranciers - spreiding over de netwerken

In de door het laatste VREG-rapport van 2002 bestreken periode (1 oktober tot en met 31 december) waren er uiteindelijk 16 houders van een leveringsvergunning, zij het dat deze niet alle 16 actief waren als leverancier in de beschouwde periode. De geografische spreiding van de actieve leveranciers is eerder onevenwichtig, zoals blijkt uit volgende tabel:

Tabel 8: Spreiding van de actieve leveranciers en % van het aantal in aanmerking komende afnemers in het grondgebied van de distributienetbeheerder

Distributienetbeheerder	Actieve leveranciers vierde kwartaal	Actieve leveranciers op 1/10/02 (dus excl. SourcePower)	% toegangspunten
AGEM	2	2	0,13 %
GASELWEST	9	5	18,40 %
Gemeentelijke regie Essen	2	2	0,17 %
Gem. Elektriciteitsbedrijf Izegem (ETIZ)	5	4	0,67 %
Gemeentelijk havenbedrijf Antwerpen	2	2	2,88 %
IMEA	6	4	7,43 %
IMEWO	8	5	16,19 %
INTERELECTRA	6	4	13,81 %
INTERGEM	6	3	7,13 %
INTERMOSANE	0	0	0,00 %
IVEG	2	2	1,25 %
IVEKA	6	5	12,60 %
IVERLEK	7	4	12,06 %
PBE	2	2	1,21 %
SIBELGAS	4	3	2,29 %
VEM Nijlen Zelzate (Vosselaar)	2	2	0,17 %
WVEM	2	2	3,63 %

NOOT: de bevraging beperkte zich tot het deel van het distributienet dat in Vlaanderen ligt.

Relateren we het aantal actieve leveranciers per distributienetbeheerder aan het aantal in aanmerking komende afnemers dat via elk distributienet bediend wordt, dan valt uit de tabel af te leiden dat het percentage in aanmerking komende elektriciteitsafnemers (uitgedrukt in toegangspunten) dat kan kiezen uit meer dan 3 leveranciers, 90,58 % bedraagt in het vierde kwartaal. Dit is een indicator dat het overgrote deel van de Vlaamse in aanmerking komende afnemers een beroep kan doen op meerdere elkaar beconcurrerende leveranciers.

Omdat Electrabel met twee (weliswaar autonome) entiteiten actief is (Electrabel NV en Electrabel Customer Solutions NV) is de aanwezigheid van 3 actieve leveranciers immers onvoldoende om in alle gevallen van reële concurrentie te kunnen spreken. Zulke situatie kan immers in de praktijk neerkomen op een duopolie.

We zien trouwens dat de aanwezigheid van actieve leveranciers in bepaalde deelgebieden sterk toegenomen is t.o.v. het derde kwartaal. Dit is ondermeer het geval op het grondgebied van Gaselwest, Imea, Imewo, Interelectra, Intergem en Iverlek. De deelgebieden met de kleinste omvang blijven het minst bedeed.

Naast het percentage van afnemers dat een reële keuze heeft tussen verschillende elkaar beconcurrerende leveranciers, is het interessant even in detail stil te staan bij de geografische spreiding van de leveranciers. Tabel 9 geeft een overzicht van de leveranciers die op het ogenblik actief zijn via elk distributienetwerk. Dit houdt helemaal niet in dat een leverancier niet in staat zou zijn via andere distributienetwerken te leveren dan deze die in de tabel opgenomen werden. De tabel biedt slechts een momentopname en geeft geen indicatie over het geografische bereik dat een leverancier potentieel kan bestrijken.

Tabel 9: Actieve leveranciers per deelgebied in het vierde kwartaal 2002 (leveringen aan eindafnemers)

DNB	Elec-trabel	ECS	EDF	Merks-plas	E.ON	Lumi-nus	Nuon Belgium	RWE Plus	RWE Solutions	SPE	Watt-Plus
Biac	X	X									
Gaselwest	X	X	X		X	X	X	X		X	X
Essen		X				X					
Etiz	X	X			X	X		X			
Agem				X		X					
Havenbedrijf	X				X						
Imea	X	X			X	X		X			X
Imewo	X	X	X		X	X	X	X		X	
Interelectra	X			X	X	X	X	X			
Intergem	X	X			X	X		X		X	
Iveg		X				X					
Iveka	X	X			X	X		X			X
Iverlek	X	X			X	X		X		X	X
Pbe		X				X					
Sibelgas	X	X			X	X					
Vem		X				X					
Wvem		X				X					

Naast Electrabel, ECS en Luminus, zien we dat ook nieuwkomers E.ON en RWE Plus al in meer dan 5 deelgebieden aanwezig zijn.

3.2 Aantal leveranciers

De evolutie van het aantal (potentiële) aanbieders op een markt is vanzelfsprekend een andere belangrijke indicator voor de concurrentiële toestand op de betrokken markt. De lijst van houders van een leveringsvergunning voor elektriciteit groeide in het vierde kwartaal opnieuw aan: E.ON Belgium NV, Nuon Belgium NV en REMU Levering BV verkregen een leveringsvergunning. De eerste twee leverden ook effectief aan eindafnemers in het vierde kwartaal.

Trianel Energie B.V. ontving op 4 februari jl. een vergunning, Eneco Energiehandelsbedrijf B.V. op 1 april 2003. Naast de achttien vergunde leveranciers, zijn op het ogenblik van publicatie van dit rapport nog 2 aanvragen voor het verkrijgen van een leveringsvergunning voor elektriciteit in behandeling bij de VREG. Deze situatie biedt perspectief op reële concurrentie tussen een voldoende groot aantal onafhankelijke leveranciers op de Vlaamse distributiemarkt voor elektriciteit, zelfs al bevat de lijst van de houders van een leveringsvergunning een aantal “dubbeltellingen” (2 Electrabels, 2 RWE's) en een reeks (voorlopig nog) “slapende” vergunningen (Ecopower, Remu, Essent,...).

Er is ondertussen een voldoende groot aantal onafhankelijke leveranciers op de Vlaamse elektriciteitsmarkt aanwezig om van een concurrentiële markt te kunnen spreken. Temeer daar er nog steeds zicht is op groei van het aantal (actieve) leveranciers.

3.3 Marktaandelen leveranciers

Kijken we naar de marktaandelen van de verschillende leveranciers, dan zien we nog steeds een uiteenlopende situatie naargelang we het marktaandeel per leverancier uitdrukken in geleverde hoeveelheden energie (tabel 10) of in aantal afnemers (tabel 11).

Tabel 10: Marktaandelen uitgedrukt in geleverde elektrische energie

Leverancier	eerste kwartaal 2002	tweede kwartaal 2002	derde kwartaal 2002	vierde kwartaal 2002
Electrabel	55,53 %	54,95 %	54,24 %	55,00 %
Electrabel Customer Solutions	28,62 %	29,75 %	29,78 %	29,70 %
Luminus	11,02 %	10,60 %	10,52 %	11,19 %
RWE Solutions	1,76 %	1,38 %	1,83 %	1,46 %
WattPlus	0,00 %	0,19 %	0,50 %	0,81 %
E.ON Belgium	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,79 %
RWE Plus Belgium	0,68 %	0,68 %	0,67 %	0,65 %
Electricité de France (EDF)	0,10 %	0,10 %	0,10 %	0,21 %
SPE	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,08 %
Nuon Belgium	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,07 %
Elektriciteitsbedrijf Merksplas	0,03 %	0,03 %	0,03 %	0,03 %
Sourcepower.Net NV	2,26 %	2,32 %	2,33 %	0,00 %
Essent Energy Trading	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Ecopower	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Nuon Energy Trade & Wholesale	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
REMU Levering	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
TotalFinaElf Gas & Power	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Totaal	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Tabel 11: Marktaandeelen uitgedrukt in aantal in aanmerking komende afnemers (toegangspunten)

Leverancier	eerste kwartaal 2002	tweede kwartaal 2002	derde kwartaal 2002	vierde kwartaal 2002
Electrabel Customer Solutions	64,52 %	64,77 %	64,46 %	64,94 %
Luminus	21,02 %	21,01 %	21,28 %	21,12 %
Electrabel	10,18 %	10,00 %	9,92 %	10,01 %
E.ON Belgium	0,00 %	0,00 %	0,00 %	1,62 %
RWE Plus Belgium	1,02 %	1,01 %	1,00 %	0,98 %
SPE	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,30 %
RWE Solutions AG	0,31 %	0,27 %	0,27 %	0,26 %
Nuon Belgium	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,26 %
Electricité de France (EDF)	0,04 %	0,04 %	0,04 %	0,19 %
Elektriciteitsbedrijf Merksplas	0,16 %	0,16 %	0,16 %	0,15 %
WattPlus	0,00 %	0,04 %	0,16 %	0,15 %
Sourcepower.Net	2,75 %	2,70 %	2,71 %	0,00 %
Ecopower	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Essent Energy Trading	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Nuon Energy Trade & Wholesale	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
REMU Levering	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
TotalFinaElf Gas & Power	0,0 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Totaal	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Zoals reeds aangekondigd in het derde marktrapport, heeft het wegvallen van SourcePower, waardoor diens klanten een nieuwe leverancierskeuze moesten maken, tot een verschuiving in de marktaandeelen geleid. Nieuwkomer E.ON Belgium heeft een groot deel van de contracten van SourcePower overgenomen waardoor ze qua geleverde energie aan vrije afnemers dadelijk de zesde grootste elektriciteitsleverancier in Vlaanderen werd.

Op 30/09/02 heeft de VREG de leveringsvergunning van SourcePower NV ingetrokken. SourcePower heeft bijgevolg niet meer geleverd, maar wordt wel nog vermeld in de tabellen met de marktaandeelen gezien hierin de evolutie voor gans 2002 vermeld staat. Voor de gegevens van SourcePower in het derde trimester werden de resultaten van de tweede bevraging zo nauwkeurig mogelijk geëxtrapoleerd.

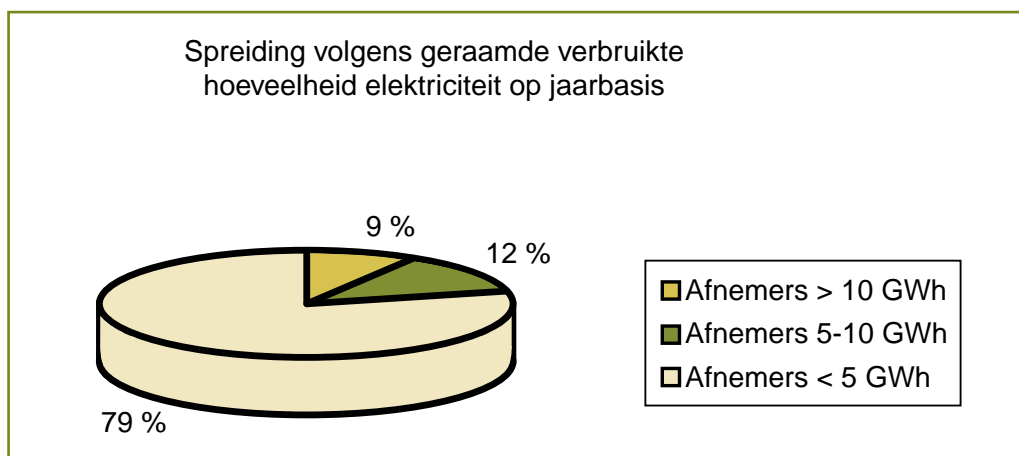
Prijsvoordeel, betrouwbaarheid en ontevredenheid over de vorige leverancier werden opgegeven als de voornaamste beweegredenen om te wisselen van leverancier. De beloofde dienstverlening en de bevoorrading van alle afnamepunten binnen het bedrijf door eenzelfde leverancier worden in mindere mate vernoemd.

3.4 Opdeling van de in aanmerking komende afnemers, uitgedrukt in toegangspunten, volgens gebruikscategorie, spanningsniveau en onderschreven vermogen

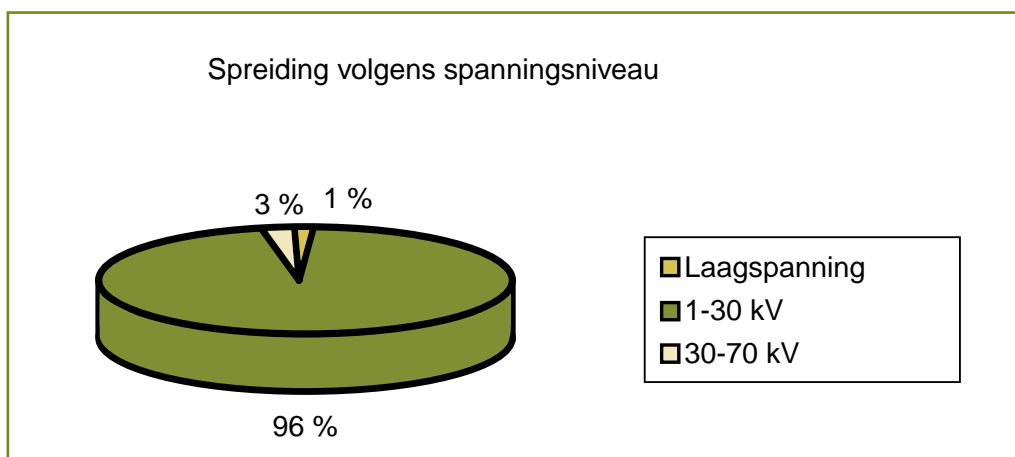
Uit de antwoorden van de distributienetbeheerders blijkt dat op 31/12/2002 2.476 vrije toegangspunten via het distributienet bevoorraad werden.

Figuur 4: Spreiding volgens geraamd verbruik

Het merendeel van de afnemers situeert zich duidelijk in de verbruikerscategorie tot 5 GWh.

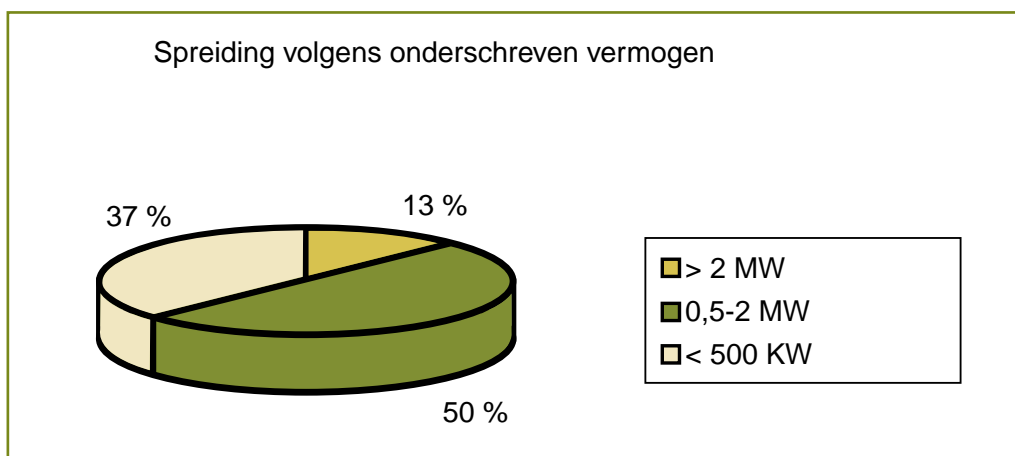

Figuur 5: Spreiding volgens spanningsniveau

Slechts 1 % van de afnemers zit op laagspanningsniveau. De 3 % afnemers in de categorie 30-70 kV situeren zich allen bij Elia.

Figuur 6: Spreiding volgens onderschreven vermogen

Net de helft van de afnemers situeert zich in de middencategorie met een vermogen van 0,5-2 MW

3.5 Contractduur en prijsevolutie

Daar waar in ons derde rapport nog looptijden van één tot vijf jaar vernoemd worden voor de contracten met in aanmerking komende afnemers, bedraagt de gemiddelde duurtijd voor contracten gesloten in het vierde kwartaal over het algemeen één tot drie jaar. De nieuwkomer-leveranciers blijken meestal contracten te sluiten voor één of hoogstens twee jaar. Drie leveranciers hanteren doorgaans contracten met een looptijd van drie jaar.

Het verschil tussen de looptijd van de contracten die gesloten worden door de verschillende leveranciers is een aandachtspunt voor de VREG. Aan de vooravond van de laatste stappen in de vrijmaking heeft het vastleggen van grote hoeveelheden afnemers door middel van langlopende contracten mogelijk een negatieve invloed op de vrijmaking van de elektriciteitsmarkt.

Wat de prijsevolutie betreft, geven de antwoorden een eerder ongunstig signaal: maar liefst 5 leveranciers geven aan dat hun contractprijzen gestegen zijn t.o.v. de vorige periode, en deze stijging belooft in sommige gevallen tot meer dan 10 %. Eén (kleinere) leverancier spreekt van een daling van 3-6 %. De andere leveranciers hebben deze vraag niet beantwoord.

De door de leveranciers opgegeven cijfers zijn voorlopig nog zeer uiteenlopend, waarschijnlijk als gevolg van het feit dat de huidige in aanmerking komende afnemers grootverbruikers zijn. Deze kunnen immers genieten van “op maat” gemaakte contracten. De VREG volgt de prijsevolutie van de contracten in de toekomst verder op en we hopen de markt hierover waardevolle informatie te kunnen aanbieden in latere marktrapporten.

4. Resultaten van de vierde marktbevraging: jaarcijfers

4.1 De totale hoeveelheid geleverde elektriciteit in 2002 in Vlaanderen (excl. verliezen)

Tabel 12: Geleverde elektriciteit in 2002 in Vlaanderen (excl. verliezen)

	Geleverde elektriciteit uitgedrukt in MWh	Uitgedrukt in % van het totaal
Aan vrije afnemers op het distributienet	18.680.954	39,64 %
Aan gebonden afnemers op het distributienet	20.749.631	44,02 %
Aan afnemers op het transportnet	7.701.630	16,34 %
Totaal	47.132.215	100,00 %

4.2 Marktaandeel uitgedrukt in geleverde elektrische energie

Tabel 13: Marktaandeel vierde kwartaal en marktaandeel 2002

Leverancier	Vierde kwartaal 2002	Volledig jaar 2002	Datum vergunning
Electrabel	55,00 %	54,82 %	20/12/01
SPE	0,08 %	0,02 %	20/12/01
SourcePower	0,00 %	1,72 %	23/1-30/9/02
Electricité de France (EDF)	0,21 %	0,13 %	28/01/02
Luminus	11,19 %	10,91 %	11/03/02
Ecopower	0,00 %	0,00 %	02/04/02
Nuon Energy Trade & Wholesale	0,00 %	0,00 %	25/04/02
Electrabel Customer Solutions	29,70 %	29,61 %	27/05/02
RWE Plus Belgium	0,65 %	0,67 %	28/05/02
WattPlus	0,81 %	0,35 %	07/06/02
Elektriciteitsbedrijf Merksplas	0,03 %	0,03 %	15/07/02
RWE Solutions	1,46 %	1,52 %	16/07/02
TotalFinaElf Gas & Power	0,00 %	0,00 %	28/08/02
Essent Energy Trading	0,00 %	0,00 %	17/09/02
REMU Levering	0,00 %	0,00 %	07/10/02
E.ON Belgium	0,79 %	0,20 %	22/10/02
Nuon Belgium	0,07 %	0,02 %	21/11/02

De derde kolom van deze tabel geeft het relatief aandeel van elke leverancier in de totale geleverde elektriciteit in Vlaanderen in 2002 aan vrije afnemers. De nieuwkomers (waarbij we Elektriciteitsbedrijf Merksplas, Electrabel, ECS en Luminus beschouwen als de erfgenamen van de vroegere monopolisten) hebben voorlopig niet meer dan 4,63 % van de markt weten te veroveren. Bij de interpretatie van deze ranking moet rekening gehouden worden met de datum waarop de betreffende leverancier zijn vergunning verkregen heeft, datum vanaf dewelke de betreffende leverancier mocht leveren in Vlaanderen. In die zin, sluiten de marktaandelen van het vierde kwartaal sterker aan bij de werkelijkheid, temeer daar SourcePower intussen weggevallen is.

Het valt tenslotte op dat voor een aantal leveranciers het marktaandeel een dalende tendens vertoont naar het einde van 2002 toe!!! Dit lijkt erop te wijzen dat bepaalde leveranciers hun klantenportefeuille al tijdens het eerste jaar van vrijmaking aan het herschikken zijn.

4.3 Marktaandeel van standaardleveranciers

Tabel 14: Marktaandeel 2002 van de standaardleveranciers

	EBEM	ECS + Electrabel	Luminus
AGEM	67,66 %	0,00 %	32,34 %
Gemengde DNB's	0,00 %	92,91 %	3,66 %
Zuivere DNB's	0,00 %	15,07 %	76,56 %

Merk op dat we hier in feite het marktaandeel bekijken van de erfgenamen van de vroegere monopolisten. Electrabel is immers geen standaardleverancier.

Van de totale geleverde elektriciteit in 2002 binnen het distributiegebied van AGEM, werd 67,66 % geleverd door EBEM. Merk op dat EBEM pas sedert 15/07/02 over een leveringsvergunning beschikt.

Binnen de gemengde sector is Electrabel er duidelijk in geslaagd om, tezamen met ECS, het overwicht te behouden. Luminus verwierf binnen de gemengde sector een aandeel van 3,66 %.

Binnen de zuivere sector heeft Luminus toch 23,44 % van de leveringen uit handen moeten geven. Hiervan ging 15,07 % naar ECS.

4.4 Evolutie van de marktbevragingen

De Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt, de VREG, is belast met het bewaken van de transparantie op de Vlaamse elektriciteits- en aardgasmarkt en met het mogelijk maken van vrije concurrentie binnen het kader dat door de wetgeving gecreëerd werd. In een markt die vrijgemaakt wordt, moeten zowel de vroegere monopolisten, d.w.z. het verbond Electrabel/SPE aan productiezijde en de distributiemaatschappijen aan distributiezijde, als de nieuwe ondernemingen die de markt betreden, zich aanpassen. De overheid is eveneens verplicht haar optreden helemaal te herbekijken. Daarom nam de VREG van bij de start de optie om de vrijgemaakte Vlaamse energiemarkt zo goed mogelijk in kaart te brengen. Omwille van de prille aard van de markt, opteerden we voor frequente bevragingen, n.l. trimesteriële rapporten. Dit laat toe snel bij te sturen, zowel wat de vaststellingen, als wat de marktbevragingen zelf betreft. Dit legt een administratieve last bij de marktpartijen. Om deze last zoveel mogelijk te beperken, werd vanaf het derde marktrapport de mogelijkheid aangeboden om de vragenlijst elektronisch in te vullen. Deze mogelijkheid wordt zeer breed benut. Zodra de markt een voldoende stabiliteit vertoont, zal de VREG de frequentie van de marktrapporten verlagen.

De VREG-marktrapporten hebben tot doel een overzicht te bieden van de situatie m.b.t. de vrijmaking van de Vlaamse energiemarkt. Dit gebeurt het best door het bundelen van alle relevante verzamelde informatie en door deze te duiden vanuit de praktijkkennis van de reguleringsinstantie. Een tweede motivatie voor de marktrapporten is de terugkoppeling die erdoor uit de markt verkregen wordt, waardoor de VREG haar adviserende rol naar de Vlaamse regering beter kan vervullen.

Toch moeten we vaststellen dat het verkrijgen van solide en consistente cijfers vanuit de vrijgemaakte energiemarkt geen sinecure is. Het nieuwe omgevingskader van de vrijgemaakte markt heeft heel wat processen overhoop gegooid. Alle actoren op deze markt - waarvan vele nieuwe ondernemingen - moeten nieuwe procedures toepassen, dit wil zeggen deze processen vertalen naar informatica- en telecommunicatietoepassingen en -protocols. De wijze waarop bepaalde processen, al dan niet opgelegd door de VREG uitgevoerd worden, verrast soms ook onszelf.

Toen de VREG startte met de driemaandelijke marktrapporten, stond de uitbouw van een aantal nieuwe leveranciers in de kinderschoenen. Hun rapporteringssystemen stonden - en staan - nog niet op punt. Dit verklaart waarom er nooit een VREG-rapport m.b.t. het tweede kwartaal van 2002 gepubliceerd werd. Dit rapport is wel opgemaakt, maar de cijfergegevens bleken teveel "ruis" te bevatten om er zonder meer mee uit te pakken. Helaas bleek dit ook het geval in het eerste rapport, waar een aantal gegevens onvoldoende vergelijkbaar waren om er de correcte conclusies uit te kunnen trekken. De VREG

besloot dit tweede VREG-marktrapport dan ook niet te verspreiden.

Dit verklaart ook waarom de cijfers die de VREG in haar persmededeling van 3 februari 2003 verspreidde, achteraf niet correct bleken. Het cijfer betreffende het aantal afnemers dat in de hiervoor voorziene periode een actieve keuze maakte voor een leverancier door wie ze vanaf 01/01/03 beleverd wensten te worden, was immers gebaseerd op gegevens van de netbeheerders. De standaardleveranciers Electrabel Customer Solutions en Luminus lieten echter na, het aantal gesloten contracten tijdig en volledig mee te delen aan de netbeheerders, zodat deze niet beschikten over gegevens die de volledige realiteit weerspiegelen.

Een ander aspect van de moeilijkheid om over een nieuwe markt robuust statistisch materiaal te verzamelen, uit zich doordat de gegevens die we van de netbeheerders krijgen enkel een analyse toelaten op basis van toegangspunten, niet op niveau van bedrijven. Hoewel het vanzelfsprekend is dat een onderneming zowel over verschillende toegangspunten op één enkele site, als over verschillende sites kan beschikken (denk bvb aan de distributieketens, banken, enz.), kan het ondernemingsniveau niet systematisch onderscheiden worden door de netbeheerders. Het feit dat er ook een verschil - weliswaar beperkt - bestaat tussen dezelfde cijfers naargelang deze door de leveranciers en de netbeheerders doorgegeven worden, vormt verder bewijs van de complexe opdracht die het in kaart brengen van de Vlaamse vrijgemaakte energiemarkt betekent.

In de VREG-marktrapporten proberen we een antwoord te bieden op de vraag "is er effectief concurrentie op de vrijgemaakte Vlaamse energiemarkt?". Daarvoor moeten we zowel de ontwikkeling als de effectiviteit van de concurrentie op de markt meten. De ontwikkeling van concurrentie op de markt is een dynamisch proces, dat gekenmerkt wordt door veranderingen in structuur, gedrag en prestaties, zodat het nodig is hiervoor een hele reeks indicatoren te hanteren.

De VREG-marktrapporten concentreren zich op de vrijgemaakte markt. De rapporten worden gebaseerd op de resultaten van een trimesteriële bevraging van de leveranciers en van de distributienetbeheerders. De VREG maakt sinds het derde rapport gebruik van een elektronisch enquêteformulier, maar stelde het gebruik van dit formulier niet verplicht. Toch maakten van bij het begin 14 van de 17 bevroegde DNB's en 10 van de 12 bevroegde leveranciers gebruik van dit formulier. Hierdoor werden heel wat vergissingen en misverstanden vermeden.

Al de gestelde vragen hebben uitsluitend betrekking op de in aanmerking komende afnemers op het Vlaamse grondgebied, die beleverd worden via netten op een nominale spanning lager of gelijk aan 70 kV. Naast een reeks vragen met een kwantitatieve inslag,

die hun weerslag vinden in dit rapport in de vorm van de tabellen, worden aan leveranciers en distributienetbeheerders telkens ook een reeks kwalitatieve, open vragen gesteld. Deze vragen peilen naar de barrières die de leveranciers en distributienetbeheerders ondervinden op weg naar de vrije Vlaamse energiemarkt en de administratieve context van de vrijgemaakte markt. Het feit dat deze vragen vanaf het eerste VREG-rapport ongewijzigd bleven, laat toe de perceptie bij de marktpartijen van de problemen die de jonge en nog onvolgroeide markt ondervindt op te volgen. Het is tegelijk een toetssteen voor de activiteit van de VREG, vermits het opruimen van een maximum aan barrières voor de vrije marktwerking een centraal element is in de VREG-opdracht. Natuurlijk heeft een groot aantal van de gesignaleerde problemen betrekking op elementen die niet onder de bevoegdheid van de VREG vallen, en soms zelfs niet opgelost kunnen worden door eender welke regulator.

In de rapporten m.b.t. het jaar 2002 werd nog geen aandacht besteed aan de vraagkant van de markt, maar werd essentieel de aanbods kant ondervraagd en dus in kaart gebracht. Het vierde VREG-Marktrapport bevatte wel een aantal resultaten van de bevraging die we uitvoerden onder de bedrijven die zich op het Bedrijvenforum op de VREG-website hadden geregistreerd vóór 1 december 2002 en die dus de mogelijkheid hadden een leverancier te kiezen die vanaf 1 januari 2003 elektriciteit en/of aardgas kon leveren.

Vlaamse Reguleringsinstantie
voor de Elektriciteits- en Gasmarkt

North Plaza B • Koning Albert II-laan 7 • 1210 Brussel • Tel.: 02 553 13 53 • Fax: 02 553 13 50

Vlaamse Reguleringsinstantie
voor de Elektriciteits- en Gasmarkt

North Plaza B • Koning Albert II-laan 7 • 1210 Brussel • Tel.: 02 553 13 53 • Fax: 02 553 13 50